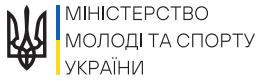

Можливості розвитку молоді в Україні

Результати дослідження
reSCORE у 2024 році

Можливості розвитку молоді в Україні

Результати дослідження
reSCORE у 2024 році

Автори

Данієл Мартінес і Мехмет Коркут

Співавтори та аналітична підтримка

Олександр Гест, Федеріка Діспенца, Ільдар Газізуллін, Софія Пишнева, Вікторія Демідова, Даріна Солодова, Юлія Райська, Олена Новобранець, Михайло Терехов і Дмитро Томенко.

Фото: Олексій Ковальов / ПРООН в Україні. Зустріч молоді в Молодіжному центрі в Запоріжжі.

Думки, висновки та рекомендації, викладені в цьому документі, не обов'язково відображають позицію ПРООН, ЄС, Міністерства молоді та спорту України або їхніх партнерів.

Більше даних із дослідження reSCORE в Україні доступно за посиланням: app.scoreforpeace.org.

Зміст

Ключові висновки.....	4
Рекомендації	6
Про reSCORE Україна	8
Про SeeD і партнерів.....	8
Як читати показники reSCORE Україна	9
Вступ	10
Методологія	12
Економічні можливості	13
Довіра до органів влади.....	20
Довіра до медіа	25
Громадянська активність	26
Соціальна інклюзія	29
Додатки	34
Глосарій індикаторів	34
Методологія аналізу	37

Ключові висновки

Дані дослідження reSCORE Україна 2024 свідчать: молодь в Україні має погляди та сприйняття подій, схожі зі старшим поколінням, та водночас долає унікальні виклики. Аналіз даних дає змогу краще побачити образ української молоді: стійкої, активної, з сильним почуттям національної ідентичності й довіри до уряду на тлі повномасштабної війни. Водночас економічна нестабільність і відсутність можливостей працевлаштування викликають занепокоєння: це потенційно впливає на горизонтальну (громадську) й вертикальну (інституційну) згуртованість. Попри високий рівень національної ідентичності серед молоді, дані 2024 року також фіксують посилення соціальної напруженості, зокрема у ставленні до вразливих груп населення — як-от ЛГБТКІ+, роми та внутрішньо переміщені особи (ВПО). Звіт зосереджений на чотирьох дослідницьких напрямках — щоб зрозуміти, як молодь сприймає свою роль у майбутньому України.

Економічні можливості

- Аналіз даних чітко свідчить: у 2021–2024 роках сприйняття молоддю можливостей працевлаштування поступово покращувалося. Ці дані тісно пов'язані з індикаторами здатності молоді задовольняти базові потреби, задоволеності місцем проживання й відчуття економічної безпеки. Показник безробіття, за даними reSCORE, знизився, а рівень зайнятості зріс на 11 в.п. серед респондентів/-ок віком 18–24 роки та на 14 в.п. серед вікової групи 25–35 років у 2023–2024 роках. Водночас молодь і надалі вбачає відсутність робочих місць основною перешкодою, імовірно, через те, що більшість пропозицій нестабільної та низькооплачуваної зайнятості не відповідає їхнім професійним чи економічним очікуванням. Паралельно спостерігаємо різке зниження підприємницьких намірів: частка респондентів/-ок, які не прагнуть відкрити власний бізнес, зросла з 49 % до 78 % серед молоді 18–24 років і з 54 % до 82 % серед вікової групи 25–35 років. Отже, попри зростання показників зайнятості, 2024 року економічна невідповідність залишається ключовим викликом для молоді.

Довіра до органів влади

- Дані 2024 року свідчать про зниження рівня довіри до центральних органів влади порівняно з 2023 роком, що відображає загальнонаціональні тенденції для всіх вікових груп. Найбільше впала довіра до Президента — з 78 % 2023 року до 43 % 2024 року. Знизився й рівень довіри до місцевих органів влади, хоча загалом він залишається вищим, аніж до центральних. Як молодь, так і доросле населення найбільше довіряють Збройним силам України (ЗСУ) та Державній службі України з надзвичайних ситуацій (ДСНС) — 92 % та 86 % відповідно. Майже половина (48 %) молодих респондентів/-ок вважають, що владі бракує підзвітності — це занепокоєння поділяють і представники/-ці інших вікових груп. Також високим залишається рівень сприйняття корупції серед молоді: поширеним є уявлення про системну та дрібну корупцію в поліції, судовій системі, парламенті й органах місцевого самоврядування, що негативно впливає на довіру до органів влади. Статистично значущих гендерних відмінностей у рівні довіри до органів влади не зафіксовано.

Громадянська активність

- Результати reSCORE 2024 року свідчать: молодь має високий рівень громадянської активності й відчуття громадянського обов'язку: його можна порівняти з показниками старших респондентів/-ок. У 2021–2024 роках зросла частка молодих людей, які беруть участь у громадських ініціативах — як-от підписання петицій, волонтерство чи грошові пожертви. Молодь дедалі більше усвідомлює свою роль і відповідальність у формуванні майбутнього держави. Це підтверджує зростання індикатора «Відчуття громадянського обов'язку» у 2021–2023 роках; 2024 року він залишився стабільним. Індикатор «Відчуття приналежності до країни» серед молоді зріс майже на 20 в.п. у 2021–2024 роках: значно більше респондентів/-ок відчувають глибоку прив'язаність до України.

Соціальна інклюзія

- Аналіз даних за 2024 рік свідчить: молоді респонденти/-ки загалом демонструють такий самий рівень толерантності, як і представники/-ці старших вікових груп¹. Водночас у віковій категорії 18–24 роки зафіксоване незначне зниження рівня толерантності порівняно з 2021 роком. Між 2021 і 2024 роками особливо помітне зростання частки молодих чоловіків 18–24 років, які демонструють меншу толерантність до ЛГБТКІ+, менше підтримують свободу самовираження сексуальної орієнтації та гендерної ідентичності, а також одностатеві шлюби. Дані також показують, що внутрішньо переміщені молоді люди частіше повідомляють про наявність напруження у взаємодії із місцевими громадами, ніж інша молодь і представники інших вікових груп. Особливо це стосується доступу до базових ресурсів, пошуку роботи й можливостей заробітку, а також забезпечення житлом та проблеми перенаселеності.

¹ Індикатор «Соціальна толерантність» вимірює толерантне ставлення до вразливих груп населення, зокрема іммігрантів, мусульман, євреїв, ромів, ЛГБТКІ+, людей з іншим кольором шкіри й осіб, які вживають наркотики. Середні значення індикатора «Соціальної толерантності» за шкалою від 0 до 10 2024 року: 18–24 років — 5,7; 25–35 років — 5,7; 36–59 років — 5,5; 60+ років — 5,0.

Рекомендації

- Економічні виклики залишаються однією з головних проблем, які турбують молодь, попри збільшення можливостей для працевлаштування та підвищення рівня зайнятості, зафіксованих у дослідженні reSCORE. Щоб подолати цей розрив, важливо розвивати механізми державно-приватного партнерства (ДПП): вони можуть відігравати ключову роль у поєднанні професійної підготовки з реальними потребами ринку праці, створенні нових шляхів зайнятості та розвитку інклюзивних економічних можливостей. Рекомендовано посилювати ДПП, які об'єднують професійно-технічну освіту, підтримку підприємництва та програми створення робочих місць.
- Хоча молоді респонденти/-ки активно беруть участь у громадському житті, їхня залученість до підприємницької діяльності залишається низькою. Дані reSCORE свідчать про зниження підприємницьких намірів, тобто готовності й зацікавленості започаткувати власну справу. Здебільшого їх зумовлюють ширше занепокоєння щодо економічної нестабільності, очікування постійної інфляції та глибші психологічні чинники, зокрема схильність уникати ризику. Щоб подолати ці бар'єри та сформувати сприятливіші умови, потрібно розширювати та посилювати ініціативи, орієнтовані на молодь. Особливу увагу варто приділяти ефективним програмам підприємництва для молоді, які надають інструменти, навчання та підтримку для успішного старту бізнесу в умовах економічної невизначеності. Сприяння інклюзивній економічній політиці та цільова підтримка молоді допоможуть сформувати середовище, в якому молоді люди почуватимуться впевнено, матимуть потрібні навички та ресурси для участі в економічному відновленні й довгостроковому розвитку країни.
- Рівень довіри до органів влади знижується серед усіх вікових груп, зокрема й серед молоді, що свідчить про нагальну потребу у відновленні суспільної довіри. Центральним і місцевим органам влади доцільно збільшити залучення громадськості, зокрема за допомогою інформаційних кампаній у соціальних мережах, які сприятимуть підвищенню обізнаності щодо прозорості, антикорупційних заходів і реформ управління.
- Розширення повноважень та інституційної спроможності молодіжної інфраструктури, зокрема молодіжних рад, і створення можливостей для участі молодих респондентів/-ок у процесах ухвалення рішень сприятиме їхньому активнішому залученню до громадського життя та підвищенню рівня підзвітності державних органів влади. Попри те, що ініціативи з відновлення довіри мають охоплювати всіх громадян/-ок, окрему увагу варто приділити програмам для молоді — як-от цифрова громадянська освіта та тренінги з лідерства. Підвищення прозорості органів влади та їхньої чутливості до потреб молоді критично важливе для відновлення довіри та зміцнення участі молодих людей у демократичному й економічному житті України.
- Сильне відчуття приналежності до країни та суб'єктності серед молоді потрібно використовувати як ресурс для стимулювання активної громадянської участі. Органи влади, громадські організації, міжнародні структури та молодіжні рухи мають зосередити зусилля на створенні механізмів залучення молоді, особливо у волонтерських ініціативах, а також на усуненні бар'єрів, які обмежують її участь.
- Збільшення толерантності до ЛГБТКІ+ та ромів важливе для підтримки соціальної згуртованості. Водночас дані свідчать про незначне зростання негативного ставлення до цих груп серед молодих респондентів/-ок, особливо у віці 18–24 роки. Ця тенденція є сталою, тому її

не можна вважати випадковим явищем. Важливо інтегрувати питання, пов'язані з ЛГБТКІ+ і ромськими спільнотами, у молодіжні ініціативи й порядки денні. Також доцільно підтримувати діалогові майданчики, які сприяють залученню вразливих груп населення, формують позитивні цінності й таким чином протидіють зростанню нетерпимості.

- З огляду на значну кількість молоді серед внутрішньо переміщених осіб, у громадах, де їхня концентрація висока — насамперед у міських районах — потрібні додаткові дослідження. Це допоможе краще зрозуміти погляди та поведінку молоді і розробити ефективні стратегії для їхньої безпеки та добробуту у місцевих громадах. Стратегії мають зосереджуватися на покращенні економічних можливостей: саме їх молодь найчастіше визначає головним чинником соціальної напруги. Для подолання бар'єрів, що обмежують економічну інтеграцію молодих внутрішньо переміщених осіб, потрібна активна участь приватного сектору.

Про reSCORE Україна

reSCORE Україна — це спільна ініціатива за фінансової підтримки Агентства США з міжнародного розвитку (до січня 2025 року) та Програми розвитку ООН (ПРООН) в Україні, яку впроваджує Центр сталого миру та демократичного розвитку (SeeD). reSCORE Україна — інструмент оцінки рівня суспільної стійкості та відбудови, який є орієнтиром для формування політик і програм національних, регіональних і міжнародних партнерів. Як і дослідження **SCORE Україна** 2016–2021, ця ініціатива спрямована на виявлення шляхів реагування на складні суспільні потреби для посилення індивідуальної та колективної здатності до подолання викликів, а також для сприяння побудові демократичної, справедливої, інклюзивної та згуртованої України. З 2016 року дослідження reSCORE/SCORE в Україні проводилось вже вісім разів.

Про SeeD і партнерів

Звіт підготували SeeD та ПРООН в Україні в межах флагманського партнерства ПРООН та ЄС «EU4Recovery — Розширення можливостей громад в Україні» спільно з Міністерством молоді та спорту України.

Центр сталого миру та демократичного розвитку (SeeD) співпрацює з міжнародними організаціями розвитку, урядами й лідерами громадянського суспільства для розроблення та впровадження стратегій, орієнтованих на людину, які базуються на доказах і спрямовані на розбудову мирних, інклюзивних і сталих суспільств. Діяльність SeeD має глобальний характер й охоплює надання політичних рекомендацій, заснованих на залученні громадян та емпіричному розумінні поведінки окремих осіб, груп і спільнот.

Програма розвитку ООН (ПРООН) підтримує стратегічні ініціативи з розвитку потенціалу для сприяння інклюзивному зростанню та сталому людському розвитку. Через партнерство з національними, регіональними та місцевими органами влади, громадянським суспільством і приватним сектором ПРООН прагне підтримувати Україну в її зусиллях із подолання бідності, розвитку людського потенціалу, досягнення справедливих результатів, збереження довкілля та просування демократичного врядування.

Міністерство молоді та спорту України є центральним органом виконавчої влади, відповідальним за формування та реалізацію державної політики у сферах фізичної культури і спорту, молодіжної політики та утвердження національної і громадянської ідентичності.

Як читати показники reSCORE Україна

Дослідження **reSCORE** вимірює рівні суспільних явищ за допомогою індикаторів на основі запитань з анкети reSCORE. Використання кількох запитань для створення одного індикатора дає змогу надійно оцінити явище з різних ракурсів. Значення кожного індикатора має шкалу від 0 до 10, де **0** означає повну відсутність явища в людини, населеному пункті чи суспільстві, а **10** — його яскраво виражену присутність. **Теплові карти**, наведені нижче, ілюструють значення індикатора для кожної області з вибірки.

Наприклад, індикатор «Страх перед економічною нестабільністю» вимірюють за допомогою трьох запитань й оцінюють за шкалою від 0 («Повністю не погоджуюсь») до 3 («Повністю погоджуюсь»):

Думаючи про економіку у вашому населеному пункті, наскільки ви погоджуєтеся або не погоджуєтеся з такими твердженнями?

П1. Я очікую, що протягом наступних кількох років ціни значно зростуть.

П2. З огляду на економічну ситуацію, я готуюся до важких часів.

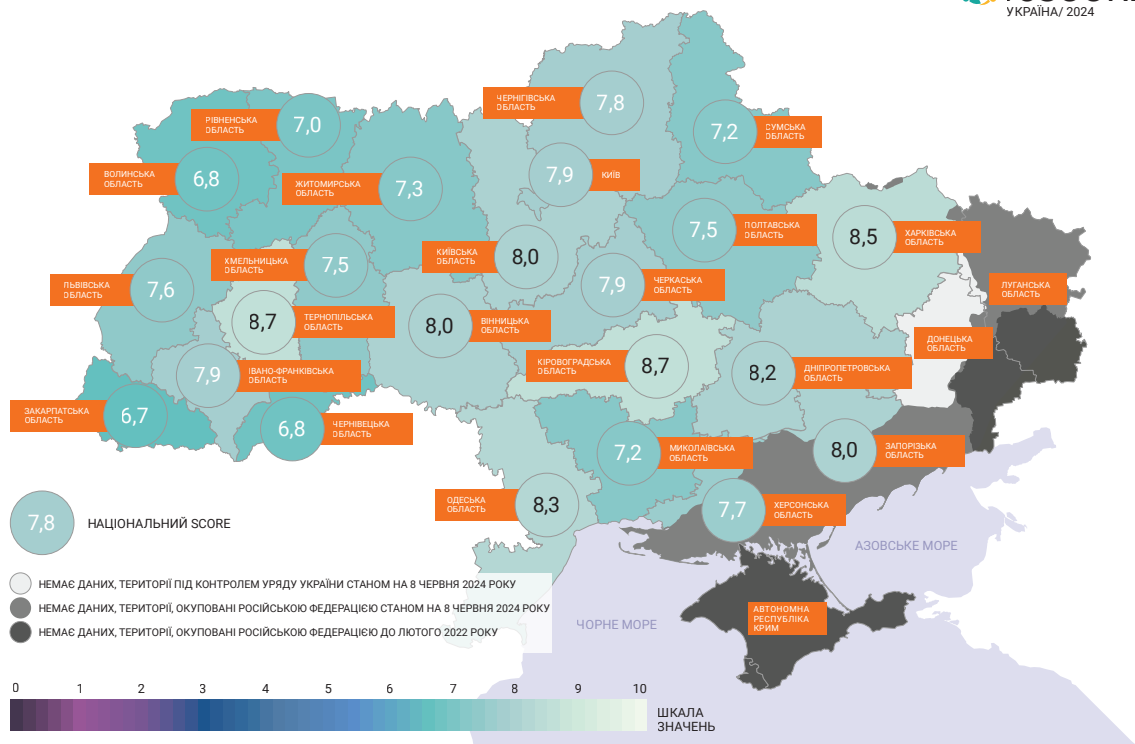
П3. Економіка в моєму населеному пункті занепадає, а бізнес-інвестиції (наприклад, магазини) постійно закриваються.

Шкалу підсумовують і перетворюють на шкалу від 0 до 10 для отримання підсумкових балів, зображених на карті нижче, згідно з формулою:

$$(П1 + П2 + П3) * \frac{10}{9}$$

СТРАХ ЕКОНОМІЧНОЇ НЕСТАБІЛЬНОСТІ

reSCORE
УКРАЇНА/ 2024

Вступ

За оцінками, з початку повномасштабного вторгнення майже 80 % молодих людей в Україні зазнали втрат через війну². Станом на середину жовтня 2024 року 3,6 мільйона осіб внутрішньо переміщені в межах України, 6,8 мільйона зареєстровані як біженці за кордоном, а 12,7 мільйона українців/-ок потребують гуманітарної допомоги (з них два мільйони — діти³). Загалом молоді українці/-ки занепокоєні своїм майбутнім⁴, яке характеризується тривалою нестабільністю та регулярними перешкодами в доступі до освіти, навчання та працевлаштування⁵, що своєю чергою обмежує їхню здатність досягати економічної безпеки. 42 % молодих людей стурбовані станом свого здоров'я та станом здоров'я своїх родин, а 31 % — нестачею грошей⁶. Повномасштабне вторгнення впливає як на освітні, так і на професійні орієнтири молодих людей, а також має довгострокові наслідки для України загалом.

Попри виклики, зокрема перешкоди в освітньому процесі, економічну невизначеність і постійне занепокоєння безпекою та здоров'ям близьких, молоді люди можуть і мають відігравати ключову роль як лідери процесу відновлення країни⁷. Їхній внесок має виходити за межі етапу гуманітарного реагування й формувати майбутнє України, стимулювати економічне відновлення, зміцнювати інституції та просувати інклюзивне ухвалення рішень у процесі відбудови. Молодь прагне бути частиною цієї трансформації, готова активно долучатися до відбудови та відновлення, вносити нові ідеї, інновації та культуру відповідальності в майбутнє України⁸.

Спираючись на дані SCORE⁹ за 2021, 2023 і 2024 роки, цей звіт надає уявлення як про труднощі, так і про сильні сторони української молоді, висвітлюючи динаміку досвіду молодих людей під час повномасштабної війни. У центрі уваги — ключові індикатори SCORE. Вони надають дані й аналітику щодо того, як молодь сприймає сучасні виклики: відсутність економічних можливостей, взаємодію з державними інституціями, повсякденну участь у житті громади та соціальні погляди щодо вразливих груп населення. Ці чотири напрями дослідження — ключові для розуміння бачення молоді власної ролі в майбутньому України.

- **Економічні можливості** — напрям досліджує сприйняття молоддю власних економічних перспектив й охоплює індикатори «Можливості працевлаштування», «Статус зайнятості», «Економічна безпека», «Наміри розпочати власну справу» і «Бар'єри до працевлаштування та підприємництва».
- **Довіра до органів влади** — напрям, зосереджений на рівнях довіри до органів влади серед молоді й тому, як вони пов'язані з загальним сприйняттям урядування.

2 ПРООН. 2024. Вплив війни на молодь в Україні.

3 ОСНА. 2025. План гуманітарних потреб і реагування в Україні.

4 British Council. 2024. Understanding Ukrainian young people's current concerns, needs, and hopes: Looking ahead to a future rebuilding of Ukraine.

5 UNICEF. 2023. An Inclusive Future for Ukrainian Youth: Challenges, Opportunities, and the Needs of Youth Not in Education, Employment or Training.

6 UNDP. 2024. Що українці знають та думають про права людини: оцінка змін (2016–2023).

7 ActionAid. 2022. The Ukraine crisis and the key role of youth.

8 Plan International. 2023. Молодь про війну в Україні: висвітлення позицій молоді щодо реконструкції та відновлення України.

9 Дослідження (re)SCORE Україна проводили вісім разів, починаючи з 2016 року. Це щорічний інструмент оцінки суспільної стійкості та відновлення. Його результати використовують для формування політик і програм національних, регіональних і міжнародних партнерів.

- **Громадянська активність** — напрям аналізує ступінь залучення молоді до громадського життя й зосереджується на індикаторах громадянської участі, відчуття громадянського обов'язку й почуття належності до країни.
- **Соціальна інклюзія** — напрям акцентує увагу на індикаторах соціальної толерантності та джерелах напруженого ставлення до ВПО — щоб виявити, чи повідомляє молодь про напруження щодо будь-яких груп.

Результати цього дослідження надають цінну інформацію для моніторингу тенденцій та ухвалення рішень на основі доказових даних. Це ресурс для агенцій ООН, міжнародних організацій, органів влади та всіх зацікавлених сторін, які працюють із молоддю в Україні, допомагають розробляти й адаптовувати політики та програми, які відповідають її динамічним потребам. Окрім того, ці дані важливі, власне, для молодих людей: надають їм аналітичні інструменти для розуміння суспільних змін, що може посилити їхню адвокаційну діяльність. Відстеження змін у часі дає змогу розробляти більш адаптивні, ефективні й орієнтовані на молодь ініціативи, які сприятимуть інклюзивності та стійкості.

Методологія

Дані reSCORE Україна 2024 ґрунтуються на особистих, структурованих, кількісних інтерв'ю з дорослими респондентами/-ками віком від 18 років, які проживають в Україні.

Цей звіт базується на даних 2 620 молодих респондентів/-ок віком 18–35 років, які репрезентують усі території під контролем уряду України на момент проведення опитування (за винятком Луганської, Донецької областей та Автономної Республіки Крим). Вибірка молоді складається з 1 401 чоловіка й 1 219 жінок. Опитування було проведено у період із 8 червня 2024 року до 21 вересня 2024 року. Загальна кількість респондентів/-ок віком 36–59 років становить 3 424, а осіб віком 60 років і більше — 2 210.

У цьому звіті поняття «молодь» охоплює респондентів/-ок віком 18–35 років. Для аналізу внутрішньої диференціації молоді звіт також порівнює респондентів/-ок віком 18–24 роки (N = 769) і тих, хто належить до групи 25–35 років (N = 1 851). Інші демографічні розподіли — зокрема за статтю, типом населеного пункту та статусом переміщення — також розглядають у межах звіту. Національні дані reSCORE було зібрано в період з 8 червня 2024 року до 1 вересня 2024 року серед 8 254 респондентів/-ок. Вибірка є репрезентативною для всіх територій під контролем уряду України на момент опитування (за винятком Луганської, Донецької областей та Автономної Республіки Крим). Вона також охоплює додаткову вибірку з Кіровоградської області (N = 298) і міст Кривий Ріг, Дніпро, Харків, Запоріжжя та Одеса (загалом N = 1 496), які належать до програмних пріоритетів у цих локаціях.

Окрім даних 2024 року, звіт також використовує інформацію, зібрану 2021-го та 2023-го року. Дані 2023 року охоплюють 2 185 респондентів/-ок віком 18–35 років, зокрема 1 152 чоловіків і 1 033 жінок. Загальна вибірка респондентів/-ок віком 36–59 років становить 2 567, а віком 60 років і більше — 1 664. Дані 2023 року репрезентативні для всіх територій під контролем уряду України на момент опитування (за винятком Луганської, Донецької областей та Автономної Республіки Крим). Дані 2021 року охоплюють 3 572 респондентів/-ок віком 18–35 років, зокрема 1 809 чоловіків й 1 763 жінок. Загалом 5 370 респондентів/-ок належать до вікової групи 36–59 років, і 3 540 — до групи 60+. Дані 2021 року репрезентативні для всіх територій під контролем уряду України на момент опитування (за винятком Луганської, Донецької областей та Автономної Республіки Крим).

Хоча ці дані не аналізують у межах цього звіту, дослідження reSCORE 2024 також охоплює панельний масив даних 646 громадян/-ок, опитаних особисто 2023-го та 2024 року, а також 494 внутрішньо переміщених осіб, які проживають у Кіровоградській, Харківській, Дніпропетровській, Запорізькій, Одеській і Миколаївській областях.

Незначні розбіжності в підсумкових цифрах на графіку (наприклад, 99 % або 101 %) — наслідок звичайного округлення відсотків окремих категорій; основні дані підсумовуються точно до 100 %.

Відсотковий пункт (в.п.) — це одиниця виміру абсолютної різниці між двома відсотками (частками).

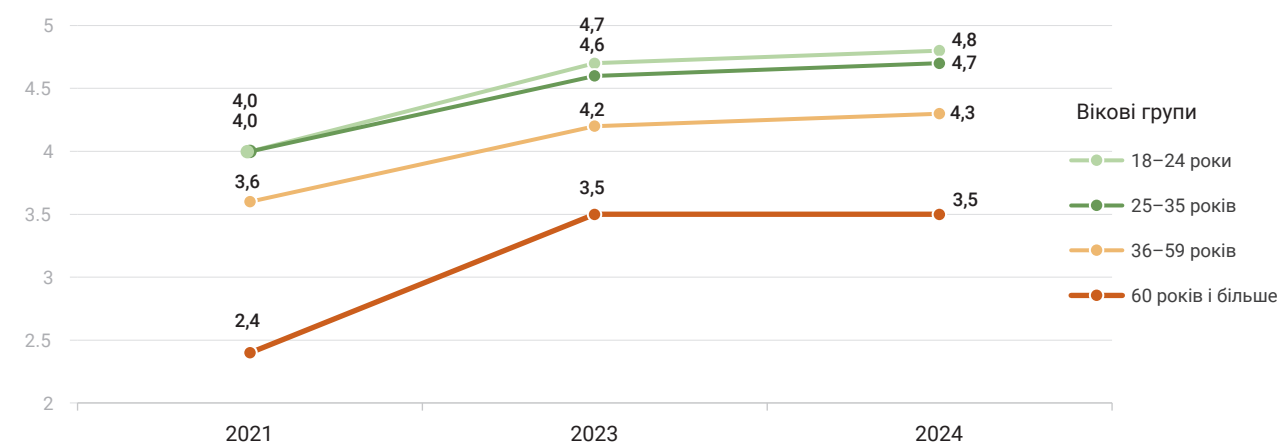
Позначення індикаторів. У тексті звіту назви індикаторів подано в лапках і з великої літери, наприклад: «Агресія». Таке оформлення допомагає швидко відрізнити власні назви індикаторів від описових формулювань.

Економічні можливості

Сприйняття можливостей працевлаштування¹⁰ покращувалося як серед молодих, так і серед старших респондентів/-ок у період з 2021 по 2023¹¹ рік і залишалося стабільним між 2023 та 2024 роками (Рисунок 1). Молодь¹² і надалі демонструє найвищий рівень оптимізму¹³: середній бал зріс із 4,0 з 10 2021 року до 4,8 2023 року та 4,7 2024 року. Розрив між поколіннями зберігається: респонденти/-ки віком понад 35 років сприймають можливості працевлаштування менш позитивно, хоча тенденція також покращується. Представники/-ці цієї вікової групи рідше мають залежних від них осіб¹⁴, що частково може пояснювати вищий рівень відчуття фінансової стабільності порівняно з респондентами/-ками понад 35 років. Окрім того, молоді респонденти/-ки з міст демонструють значно вищий рівень оптимізму¹⁵ щодо можливостей працевлаштування, ніж їхні однолітки з сільської місцевості: 2023-го та 2024 року ці показники становили 5,0 і 5,1 проти 3,8 і 4,1 відповідно. Оптимізм щодо можливостей для працевлаштування зростає серед молоді¹⁶. Цей індикатор також тісно пов'язаний із задоволенням базових потреб, рівнем задоволеності місцем проживання й загальним відчуттям економічної безпеки¹⁷.

- Рисунок 1.** Середні значення індикатора «Можливості працевлаштування» за шкалою від 0 до 10 (де 0 означає, що знайти роботу, яка задовольняє, буде надзвичайно важко; 10 — що дуже легко) 2021, 2023 та 2024 року серед різних вікових груп.

2021: 18–24 роки (N = 1 039), 25–35 років (N = 2 533), 36–59 років (N = 5 370), 60 років і більше (N = 3 540);
 2023: 18–24 роки (N = 688), 25–35 років (N = 1 497), 36–59 років (N = 2 567), 60 років і більше (N = 1 664);
 2024: 18–24 роки (N = 769), 25–35 років (N = 1 851), 36–59 років (N = 3 424), 60 років і більше (N = 2 210).

10 Бал 0 свідчить про те, що всі респонденти/-ки вважають: у разі пошуку роботи їм було б важко знайти роботу у своїй місцевості, яка їх задовольняє. Бал 10 означає, що всі респонденти/-ки вважають: знайти таку роботу було б легко.

11 ANOVA, $p < 0,01$, $F = 367$. Зростання між 2023 та 2024 роками є статистично значущим, з розміром ефекту за Коеном (Cohen's d) понад 0,40 для респондентів/-ок віком 60 років і більше. Для інших вікових груп спостерігаємо схоже зростання, але розмір ефекту був меншим — близько ефекту за Коеном (Cohen's d) 0,20.

12 У цьому звіті поняття «молодь» охоплює респондентів/-ок віком 18–35 років.

13 ANOVA, $p < 0,01$, $F = 288$. Розмір ефекту за Коеном (Cohen's d) 2024 року між респондентами/-ками віком 18–24 роки й тими, хто старший за 60 років, становив 0,63 2021 року, 0,41 2023 року та 0,38 2024 року. Розмір ефекту за Коеном (Cohen's d) між респондентами/-ками віком 25–35 років і респондентами/-ками 60 років і більше становив 0,62 2021 року, 0,44 2023 року й 0,46 2024 року.

14 2024 року 9 % респондентів/-ок віком 18–24 роки мали дітей порівняно з 61 % у групі 25–35 років і 84 % у групі 36–59 років.

15 2024 ANOVA, $p < 0,01$, $F = 249$, розмір ефекту за Коеном (Cohen's d) між міськими та сільськими респондентами/-ками віком 18–35 років = 0,40.

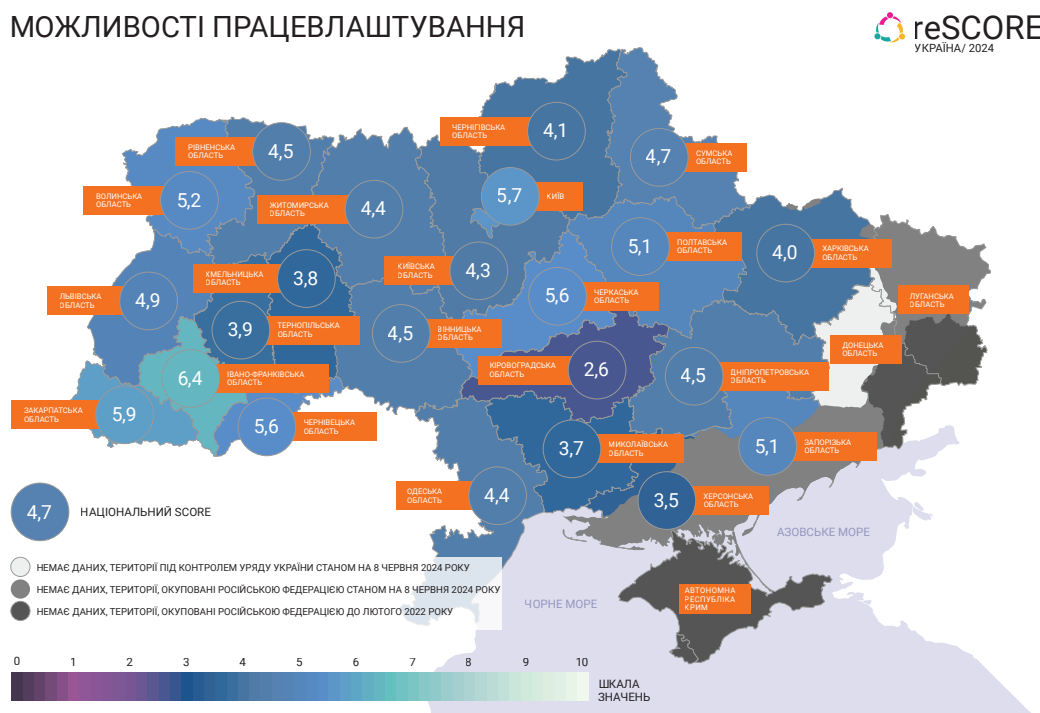
16 UNDP. 2024. Socio-economic impacts of the war in Ukraine on host communities and emerging migration and displacement patterns.

17 Коефіцієнт кореляції Пірсона (r) між індикаторами «можливості працевлаштування» та «наявність базових товарів» ($r = 0,30$), «задоволеність місцем проживання» ($r = 0,39$), «економічна безпека» ($r = 0,30$) є статистично значущим, $p < 0,05$.

Попри загальнонаціональне зростання оптимізму щодо можливостей знайти підходящу роботу, регіональні відмінності залишаються суттєвими (Рисунок 2). Загальнонаціональний середній бал індикатора «Можливості працевлаштування» серед молоді становить 4,7 із 10, тоді як в окремих областях зафіксовані значно вищі показники оптимізму: Івано-Франківська (6,4) та Закарпатська (5,9). Водночас Кіровоградська (2,6) та Миколаївська (3,7) області демонструють нижчі оцінки.

Суттєвих гендерних відмінностей у сприйнятті можливостей працевлаштування серед респондентів/-ок віком 18–35 років не спостерігаємо.

- Рисунок 2.** Середнє значення індикатора «Можливості працевлаштування» за шкалою від 0 до 10 (де 0 означає, що знайти роботу, яка задовольняє, буде надзвичайно важко; 10 — що дуже легко) за даними 2024 року серед респондентів/-ок віком 18–35 років (N = 2 620).

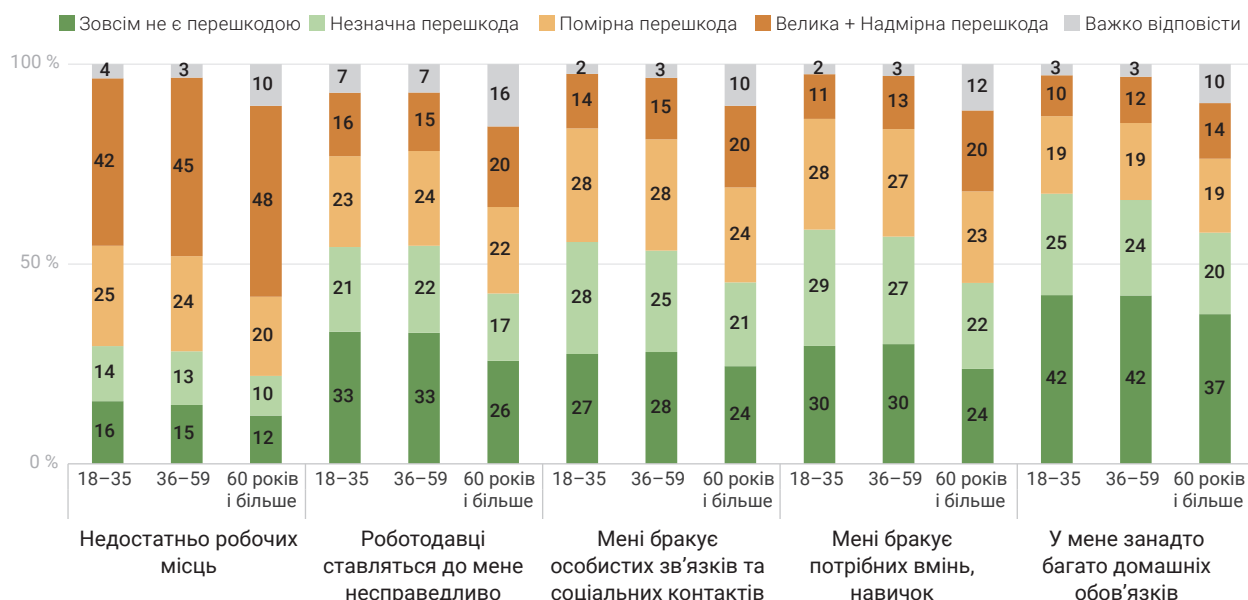
Попри свій оптимізм, молодь в Україні стикається з помітними перешкодами в доступі до працевлаштування (Рисунок 3). Сприйняття нестачі доступних робочих місць залишається найнагальнішою проблемою: 67 % респондентів/-ок віком 18–35 років зазначають її як помірну або надмірну перешкоду; ці показники схожі в інших вікових групах. Приблизно кожен/-на другий/-а респондент/-ка усіх вікових категорій впевнений/-а, що отримає або збереже роботу протягом наступних 12 місяців, що еквівалентно 51 % респондентів/-ок віком до 35 років (Рисунок 5).

Окрім того, сприйняття структурних та особистих бар'єрів обмежує перспективи працевлаштування. Відсутність особистих знайомств вважають помірною або надмірною перешкодою 42 % респондентів/-ок віком 18–35 років. Додатково, 39 % респондентів/-ок у цій віковій групі зазначають: їм бракує потрібних навичок, що вказує на потенційні слабкі місця в системі освіти та професійної підготовки. Суттєвим є також сприйняття упередженого ставлення з боку роботодавців — 39 % респондентів/-ок віком 18–35 років вважають, що зазнають дискримінації у процесі найму. Ці виклики не є унікальними для молоді: респонденти/-ки віком понад 35 років повідомляють про схожі труднощі із працевлаштуванням.

Молоді жінки частіше, ніж чоловіки, зазначають домашні обов'язки бар'єром до працевлаштування. Значною або надмірною перешкодою їх називають 15 % жінок віком 18–35 років (порівняно з 7 % чоловіків цієї ж вікової групи).

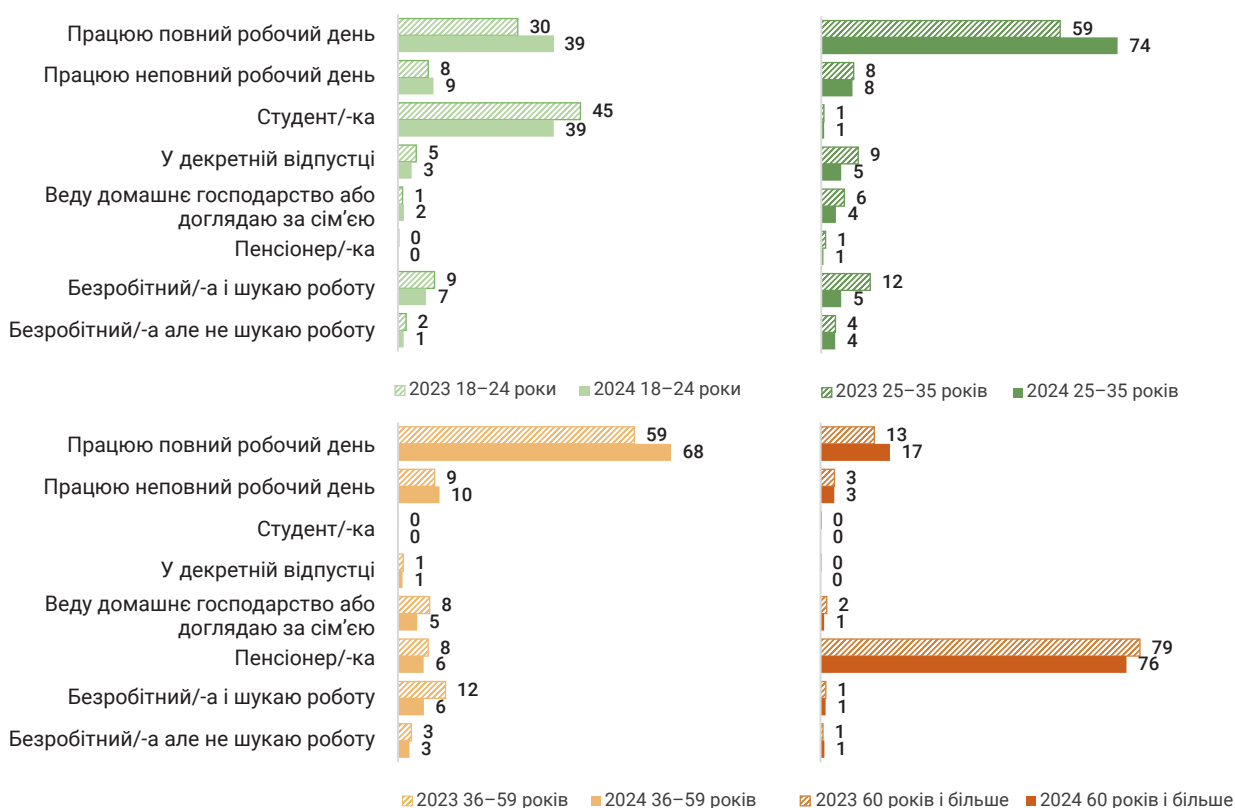
- Рисунок 3.** Частота відповідей щодо перешкод до працевлаштування 2024 року за віковими групами: 18–35 років (N = 2 620), 36–59 років (N = 3 424), 60 років і більше (N = 2 210). Упорядковано за частотою відповідей «Велика» + «Надмірна перешкода» серед респондентів/ок віком 18–35 років.

Що з наведеного, на вашу думку, могло б стати перешкодою для ваших перспектив працевлаштування у вашому населеному пункті протягом наступних шести місяців, якби ви шукали роботу?

- Рисунок 4.** Статус зайнятості за віковими групами та роками.
2023: 18–24 роки (N = 688), 25–35 років (N = 1 497), 36–59 років (N = 2 567), 60 років і більше (N = 1 664).
2024: 18–24 роки (N = 769), 25–35 років (N = 1 851), 36–59 років (N = 3 424), 60 років і більше (N = 2 210).

Який ваш поточний статус зайнятості?

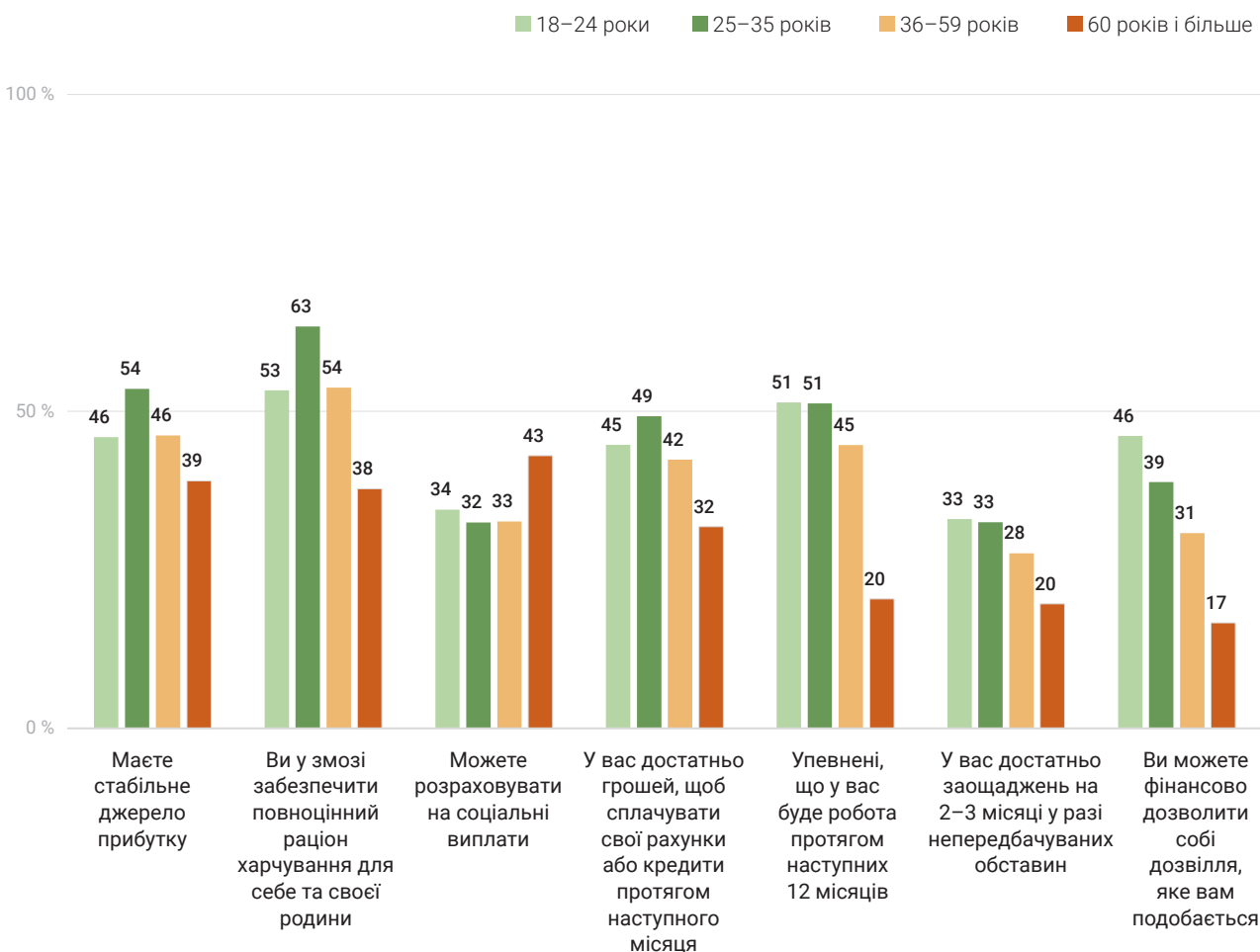
2024 року рівень зайнятості за самооцінкою молоді віком 25–35 років був вищим – 74 % мають повну зайнятість, 8 % – часткову зайнятість (Рисунок 4) – порівняно з молоддю віком 18–24 роки (39 % – повна зайнятість, 9 % – часткова зайнятість); значна частка молодших респондентів/-ок повідомляє, що є студентами/-ками (39 %). Рівень зайнятості за самооцінкою респондентів/-ток зріс у всіх вікових групах порівняно з 2023 роком. Серед респондентів/-ок віком 18–24 роки зростання становить 11 в.п., серед 25–35 років – 14 в.п., серед 36–59 років – 10 в.п. і серед осіб віком 60 років і більше – 4 в.п.

У всіх вікових групах респонденти/-ки частіше повідомляють, що мають стабільне джерело доходу й можуть задовольнити харчові потреби домогосподарства – порівняно з можливістю робити заощадження чи організовувати собі дозвілля (Рисунок 5). Більшість молоді зазначає, що може дозволити собі купувати одяг, але не дорогі речі. Водночас респонденти/-ки віком 60 років і більше частіше повідомляють, що взагалі не можуть дозволити собі купівлю одягу (Рисунок 6).

- Рисунок 5.** Частота відповідей щодо економічної безпеки, 2024 рік, розподіл за віком. «Так, деякою мірою» + «Так, сильно», %. 18–24 роки (N = 769), 25–35 років (N = 1 851), 36–59 років (N = 3 424), 60 років і більше (N = 2 210).

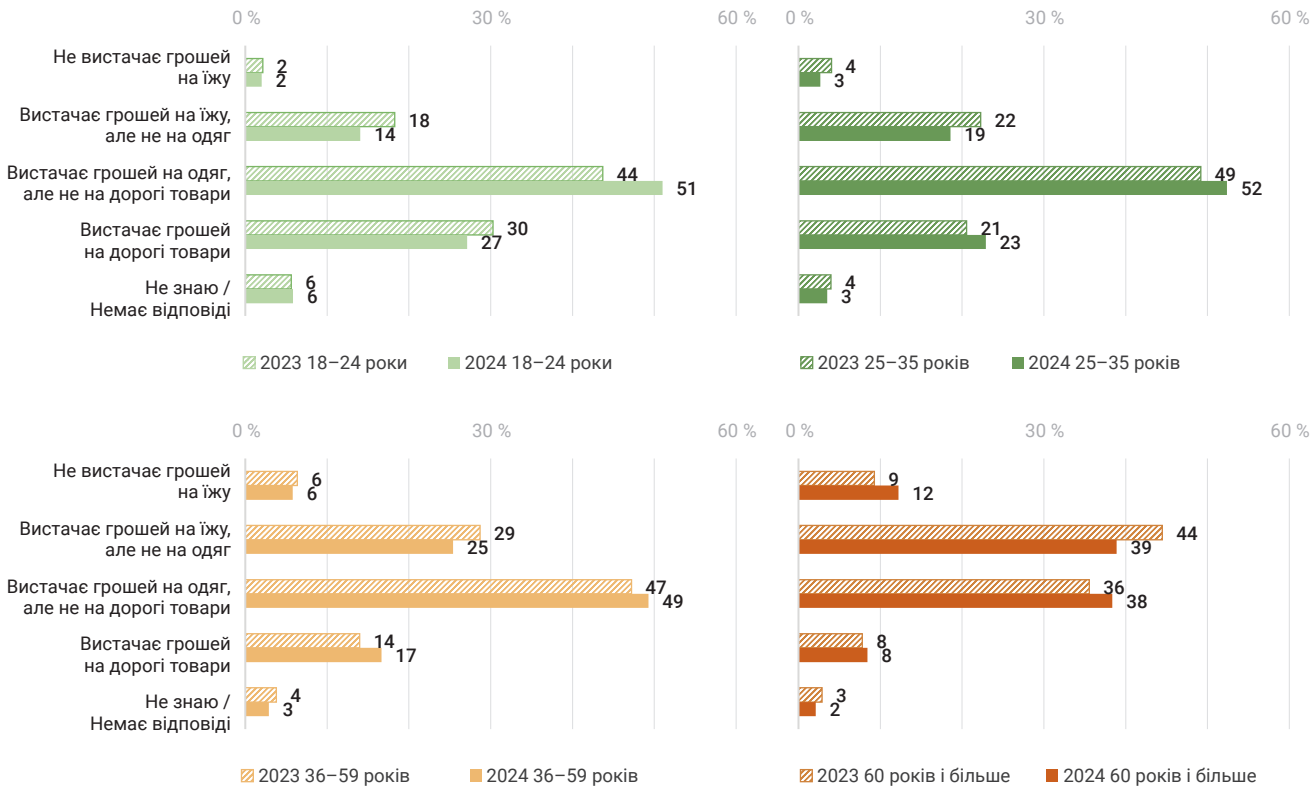
Якою мірою ви відчуваєте...

«Деякою мірою» + «Сильно», %

- Рисунок 6.** Доходи домогосподарств за віковими групами та роками.
2023: 18–24 роки (N = 688), 25–35 років (N = 1 497), 36–59 років (N = 2 567), 60 років і більше (N = 1 664).
2024: 18–24 роки (N = 769), 25–35 років (N = 1 851), 36–59 років (N = 3 424), 60 років і більше (N = 2 210).

Як би ви оцінили свій дохід?

- Таблиця 1.** Частота відповідей щодо страху економічної нестабільності «Скоріше згоден» + «Повністю згоден». 2024: 18–24 роки (N = 769), 25–35 років (N = 1 851), 36–59 років (N = 3 424), 60 років і більше (N = 2 210).

Якщо говорити про економічну ситуацію у вашому регіоні, наскільки ви згодні...	18–24 роки	25–35 років	36–59 років	60 років і більше
«Скоріше згоден» + «Повністю згоден», %				
Я очікую, що протягом наступних кількох років ціни значно зростуть.	91 %	93 %	93 %	93 %
З огляду на економічну ситуацію, я готуюся до важких часів.	91 %	93 %	93 %	94 %
Економіка в моєму населеному пункті занепадає, а бізнес-інвестиції (наприклад, магазини) постійно закриваються.	67 %	73 %	75 %	77 %

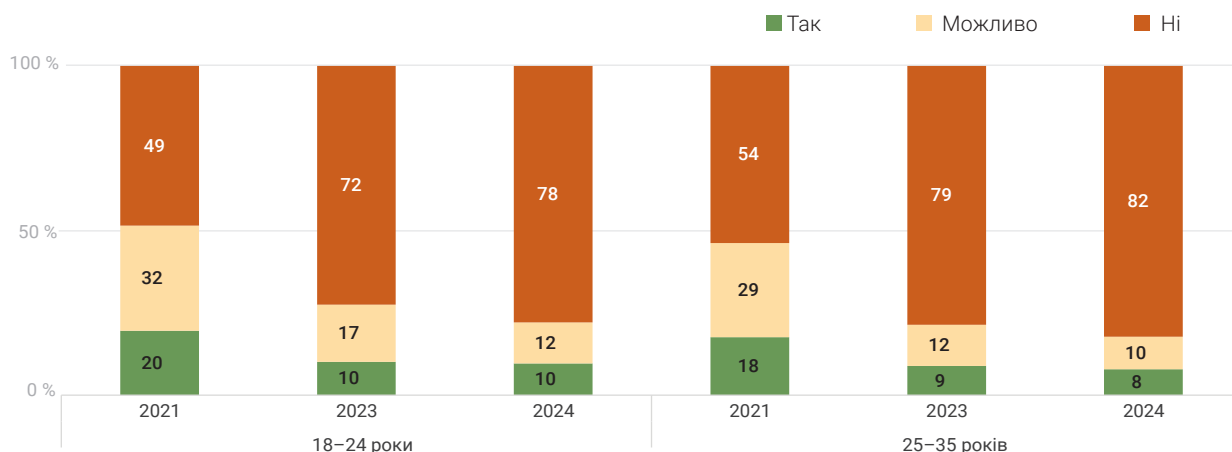
Молодь в Україні висловлює страх щодо економічної нестабільності (Таблиця 1). Більшість — 91 % респондентів/-ок віком 18–24 роки та 93 % у віковій групі 25–35 років — очікують різке зростання цін у найближчі роки, що свідчить про посилене занепокоєння інфляційними процесами. Також 91 % та 93 % відповідно готуються до економічно складних часів, що вказує на високий рівень

фінансової невизначеності серед молоді. Багато молодих людей також оцінюють стан місцевих економік як проблемний: 67 % респондентів/-ок віком 18–24 роки та 73 % у віковій групі 25–35 років погоджуються із твердженням, що бізнеси в їхніх громадах регулярно закриваються. Це сприйняття узгоджується з попередньою дестабілізацією економічної діяльності, адже близько 64 % мікро-, малих і середніх підприємств (ММСП) тимчасово зупинили або припинили роботу після початку повномасштабного вторгнення¹⁸. Попри значне відновлення до жовтня 2023 року, коли лише 9,6 % підприємств призупинили свою роботу або були під загрозою закриття, наслідки попередніх порушень продовжують формувати сприйняття економічної нестабільності серед молоді. Це занепокоєння не є унікальним: аналогічно стурбовані і старші вікові групи.

Дані на Рисунку 7 демонструють суттєве зниження підприємницького інтересу серед молоді. Частка молодих людей, які не прагнуть розпочати власну справу, 2024 року зросла до 78 % серед респондентів/-ок віком 18–24 роки й до 82 % у групі 25–35 років (порівняно з 49 % і 54 % 2021 року відповідно). Цю тенденцію простежуємо також серед старших вікових груп.

- **Рисунок 7.** Частота відповідей щодо намірів започаткувати бізнес за роками й віковими групами молоді: 18–24 роки у 2021 (N = 1 039), 18–24 роки у 2023 (N = 707), 18–24 роки у 2024 (N = 760), 25–35 років у 2021 (N = 2 533), 25–35 років у 2023 (N = 1 478), 25–35 років у 2024 (N = 1 851).

Чи плануєте ви розпочати власний бізнес у найближчі 12 місяців?

Відсутність стартового капіталу — найпоширеніша перешкода для започаткування бізнесу серед респондентів/-ок усіх вікових груп (Рисунок 8). Понад вісім із десяти (85 %) респондентів/-ок віком до 35 років вважають це помірною або надмірною перешкодою. На другому місці — побоювання щодо великих хабарів, потрібних для започаткування бізнесу: таку перешкоду зазначили 69 % молодих респондентів/-ок. Ще 68 % повідомили про відсутність доступних кредитів або економічних стимулів. Попри це, близько половини респондентів/-ок вважають свою місцевість придатною для відкриття бізнесу: 52 % серед вікової групи 18–24 роки та 57 % серед 25–35 років (Рисунок 9). Гендерних відмінностей за цими індикаторами не спостерігаємо.

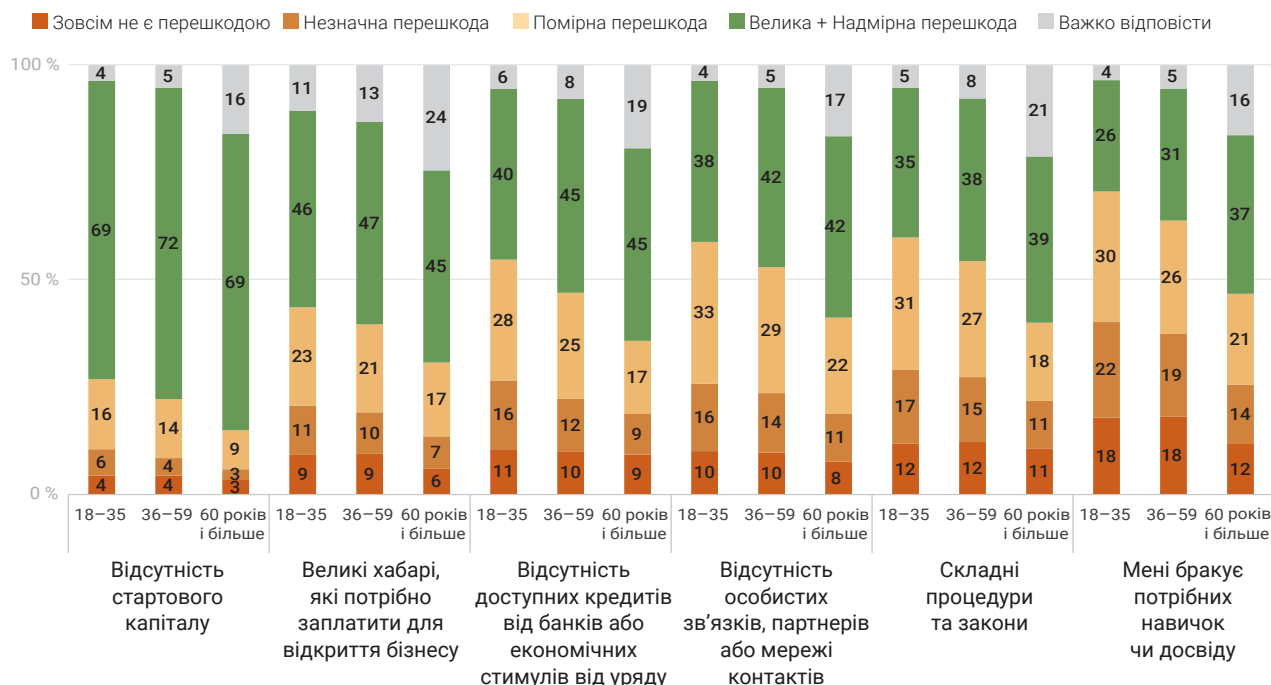
Молоді респонденти/-ки, які проживають у сільській місцевості, повідомляють про значно нижчий рівень задоволеності місцевістю, ніж їхні ровесники/-ці з міст¹⁹. Ця тенденція характерна для всіх вікових груп, а не лише для молоді.

¹⁸ UNDP. 2024. Assessment of the War's Impact on Enterprises in Ukraine — Wave 2 Report

¹⁹ ANOVA, $p < 0,01$, Розмір ефекту за Коеном (Cohen's d) = 0,60.

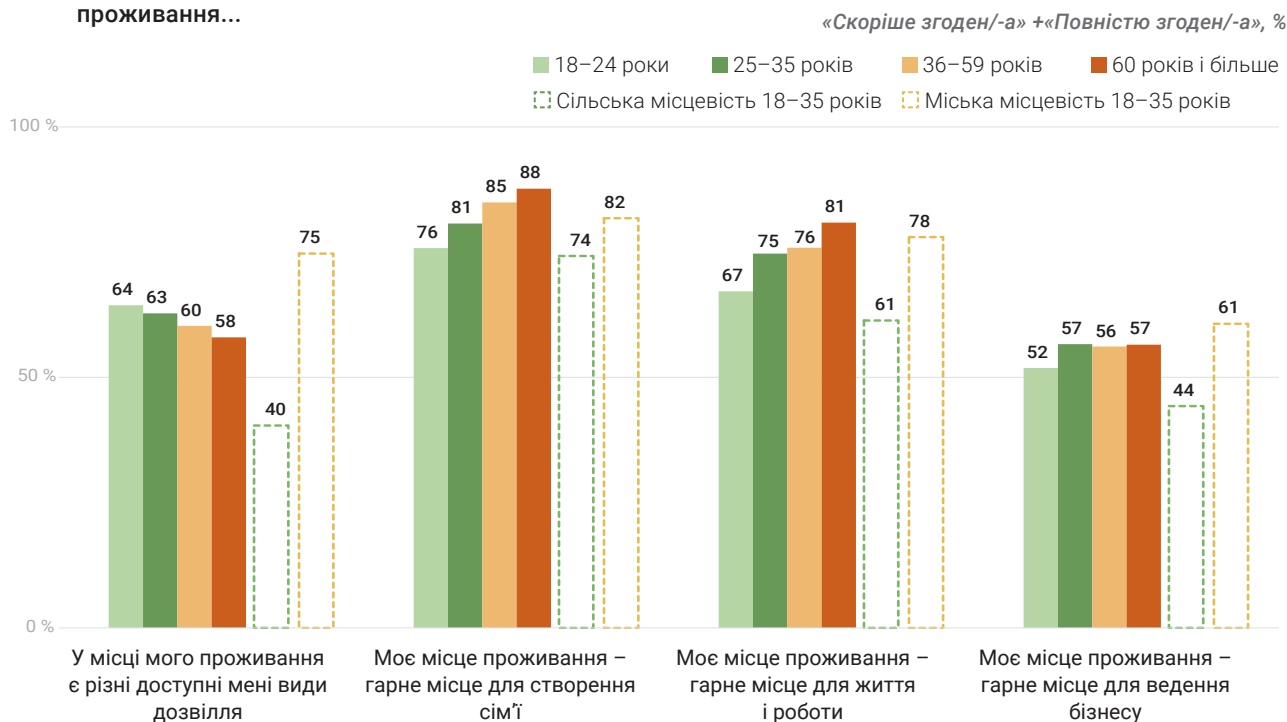
- Рисунок 8.** Частота відповідей щодо перешкод для започаткування бізнесу 2024 року за віковими групами. 18–35 років (N = 2 620), 36–59 років (N = 3 424), 60 років і більше (N = 2 210). Упорядковано за часткою відповідей «Велика» + «Надмірна перешкода» серед респондентів/-ок віком 18–35 років.

Якою мірою, на вашу думку, кожна з наведених перешкод є бар'єром для започаткування бізнесу?

- Рисунок 9.** Частота відповідей щодо задоволеності місцевістю («Скоріше згоден» + «Повністю згоден») 2024 року за віковими групами: 18–24 роки (N = 769), 25–35 років (N = 1 851), 36–59 років (N = 3 424), 60 років і більше (N = 2 210); сільська місцевість, 18–35 років (N = 672); міська місцевість, 18–35 років (N = 1 948).

Наскільки ви згодні чи не згодні з кожним із наведених нижче тверджень щодо вашого поточного місця проживання...

Довіра до органів влади

Довіра до органів влади відіграє важливу роль у формуванні громадянської та політичної активності молоді, її сприйнятті врядування, а також впливає на вертикальну соціальну згуртованість в Україні. У цьому розділі йдеться, як змінювалася довіра молоді до різних інституцій у період з 2021 по 2024 роки, з акцентом на ключові тенденції та відмінності між поколіннями.

«Довіра до центральних органів влади» різко зросла з 2021 по 2023 рік (особливо після початку повномасштабного вторгнення 2022 року) у всіх вікових групах²⁰ (Рисунок 10). До 2024 року довіра до центральних органів влади знизилася²¹ до довоєнного рівня. Серед молоді рівень довіри до Президента зріс із 41 % 2021 року до 78 % 2023 року, але знизився до 43 % 2024 року.

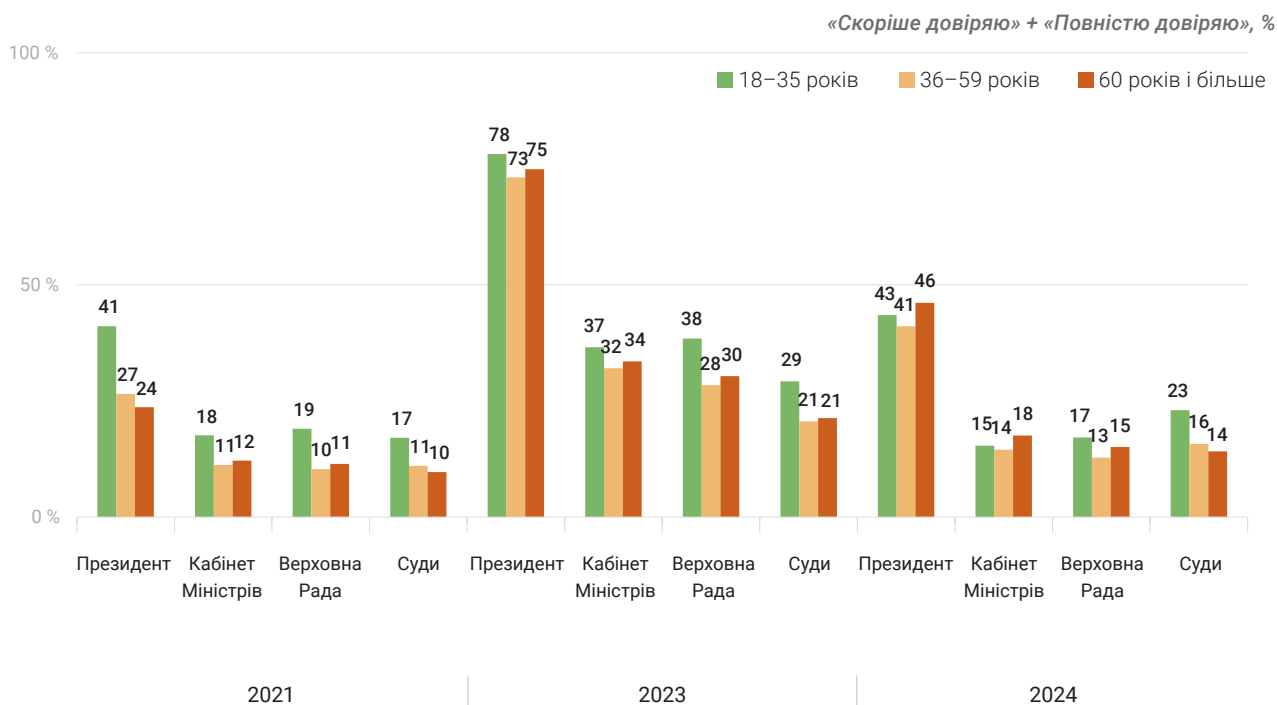
- **Рисунок 10.** Частота відповідей щодо довіри до центральних органів влади («Скоріше довіряю» + «Повністю довіряю») за віковими групами та роками.

2021: 18–35 років (N = 3 572), 36–59 років (N = 5 370), 60 років і більше (N = 3 540);

2023: 18–35 років (N = 2 185), 36–59 років (N = 2 567), 60 років і більше (N = 1 664);

2024: 18–35 років (N = 2 620), 36–59 років (N = 3 420), 60 років і більше (N = 2 210).

Якою мірою ви довіряєте...

20 ANOVA за періодами, $p < 0,01$, $F = 1838$ для центральних органів влади загалом. Значення ефекту за Коеном (Cohen's d): з 2021 по 2023 рік = 0,91 для всіх вікових груп.

21 ANOVA за періодами, $p < 0,01$, $F = 1838$ для центральних органів влади загалом. Значення ефекту за Коеном (Cohen's d): з 2023 по 2024 рік = 0,66, з 2021 по 2024 рік = 0,22 для всіх вікових груп.

Хоча 2021 року рівень довіри молоді до Президента був дещо вищим, ніж у старших респондентів/ок, до 2024 року ця різниця скоротилася²².

2024 року лише 15 % молоді довіряли Кабінету Міністрів, 17 % — Верховній Раді, а 23 % — судам. Довіра до судів серед молоді дещо вища, ніж серед осіб віком 60 років і більше (14 %), тоді як інші показники схожі у всіх вікових групах.

Довіра до місцевих органів влади серед молоді трохи вища, ніж до центральних. Ця тенденція повторює загальну динаміку, хоча зміни менш різкі²³ (Рисунок 11). 2024 року 46 % молоді довіряли місцевій адміністрації, 44 % — голові свого населеного пункту, а 37 % — обласній державній адміністрації. Ці показники не відрізняються від оцінок старших респондентів. Гендерних відмінностей у довірі до органів влади серед молоді не зафіксовано.

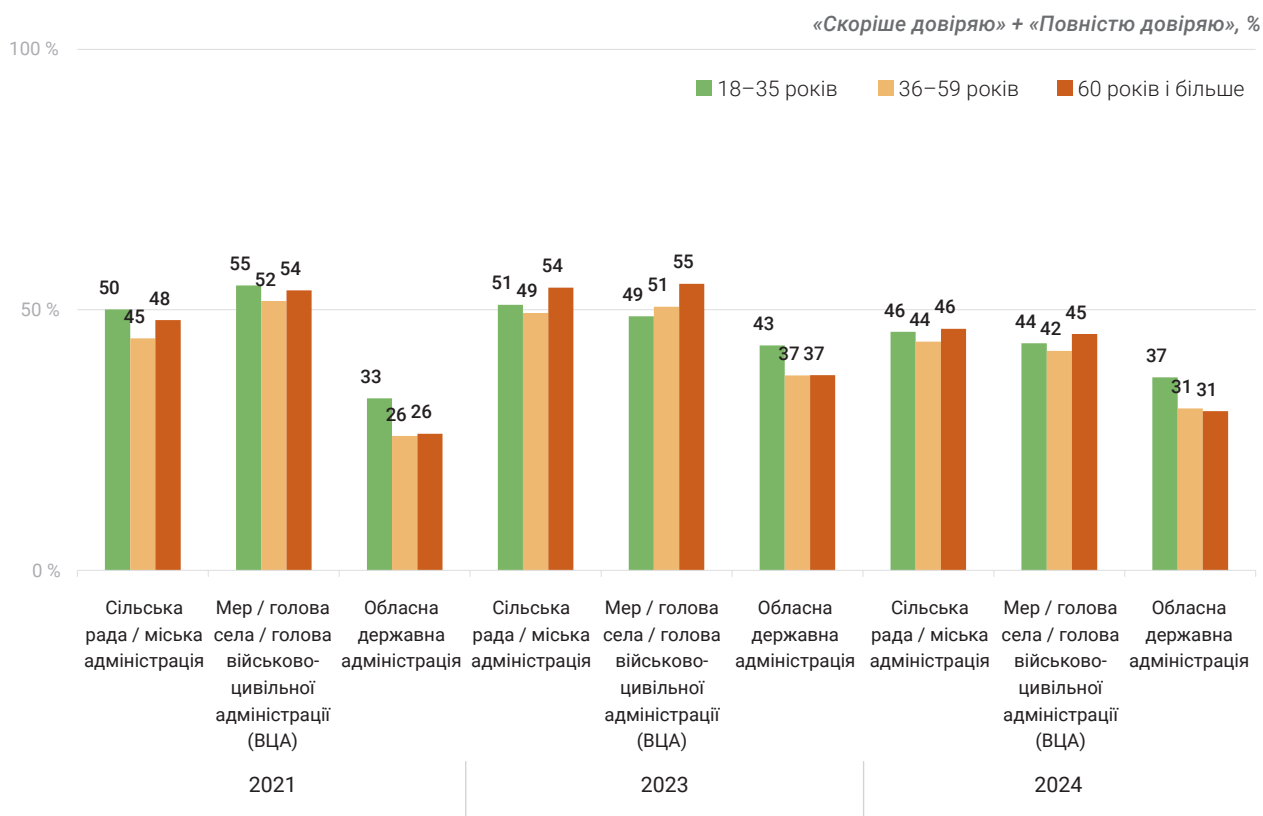
- Рисунок 11.** Частота відповідей щодо довіри до місцевих органів влади («Скоріше довіряю» + «Повністю довіряю») за віковими групами та роками.

2021: 18–35 років (N = 3 572), 36–59 років (N = 5 370), 60 років і більше (N = 3 540).

2023: 18–35 років (N = 2 185), 36–59 років (N = 2 567), 60 років і більше (N = 1 664).

2024: 18–35 років (N = 2 620), 36–59 років (N = 3 424), 60 років і більше (N = 2 210).

Якою мірою ви довіряєте...

22 ANOVA між віковими групами, $p < 0,01$, $F = 197$ для центральних органів влади загалом. Значення ефекту за Коеном (Cohen's d): між респондентами/-ками віком 18–35 років і старшими віковими групами 2021 року = 0,32 та 0,36; 2024 року = 0,09 та 0,04.

23 ANOVA за періодами, $p < 0,01$, $F = 148$ для місцевих інституцій загалом. Значення ефекту за Коеном (Cohen's d): з 2021 по 2023 рік = 0,19, з 2023 по 2024 рік = 0,27, з 2021 по 2024 рік = 0,08 для всіх вікових груп.

- **Рисунок 12.** Частота відповідей щодо довіри до інших інституцій («Скоріше довіряю» + «Повністю довіряю») за віковими групами та роками.

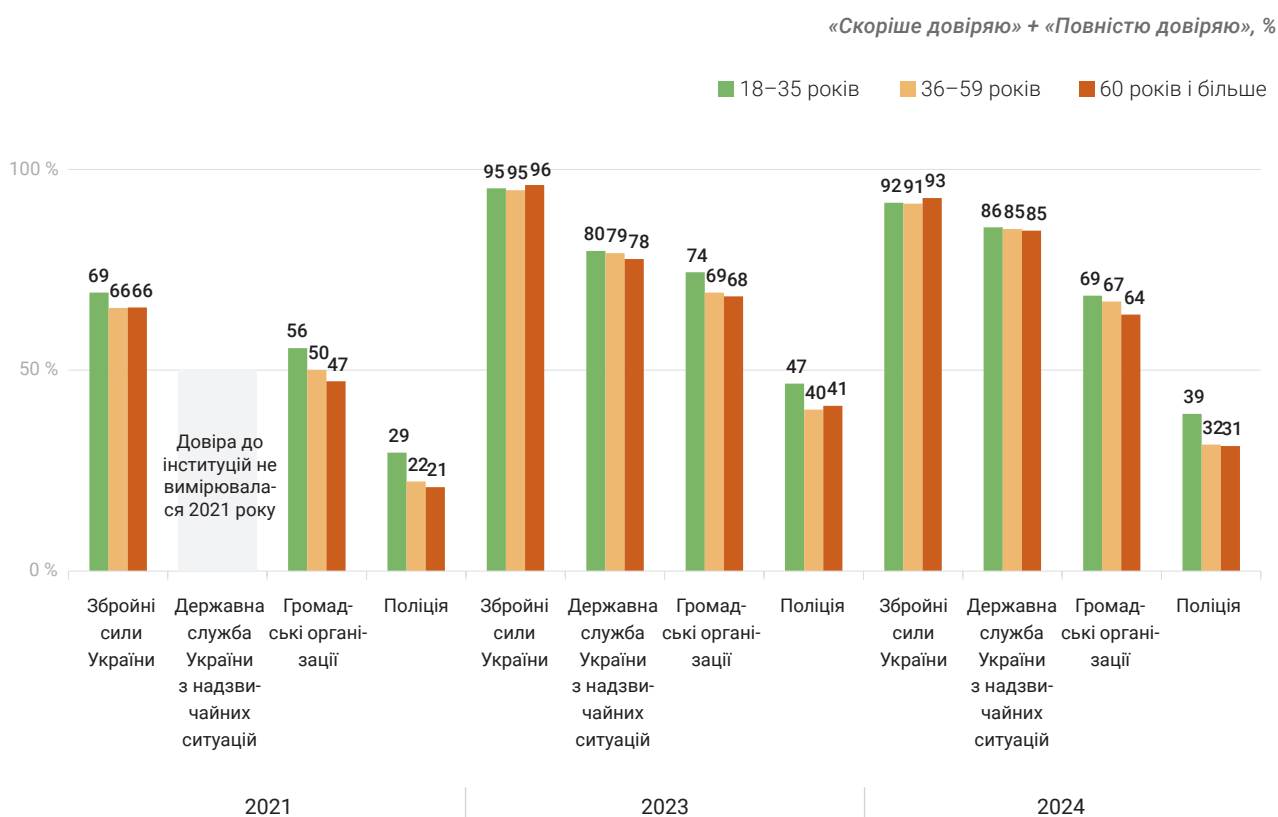
2021: 18–35 років (N = 3 572), 36–59 років (N = 5 370), 60 років і більше (N = 3 540).

2023: 18–35 років (N = 2 185), 36–59 років (N = 2 567), 60 років і більше (N = 1 664).

2024: 18–35 років (N = 2 620), 36–59 років (N = 3 424), 60 років і більше (N = 2 210).

Показник довіри до ДСНС України не вимірювали 2021 року.

Якою мірою ви довіряєте...

Після зростання рівня довіри²⁴ з 2021 року Збройні сили України залишаються інституцією, яка викликає найбільше довіри серед молоді: 2024 року 92 % респондентів/-ок віком 18–35 років висловили довіру порівняно з 95 % 2023 року (Рисунок 12). Таку ж довіру спостерігаємо й серед старших вікових груп. Варто зазначити, що зростання довіри до Збройних сил України – це загальнонаціональна тенденція серед усіх вікових груп у період з 2021 по 2023 рік²⁵. Державна служба України з надзвичайних ситуацій також користується високою довірою – 2024 року 86 % молоді вважають її надійною в умовах кризи. Недержавні організації (НДО) та організації громадянського суспільства (ОГС) зберігають помірний рівень довіри – 69 % серед молоді 2024 року. Цей показник трохи зріс з 2021 по 2023 рік²⁶; аналогічний рівень довіри спостерігаємо серед старших респондентів/-ок.

²⁴ ANOVA у динаміці для респондентів/-ок віком 18–35 років: $p < 0,01$, розмір ефекту за Коеном (Cohen's d) з 2021 по 2023 рік = 1,12, з 2021 по 2024 рік = 0,93. Схожі розміри ефекту спостерігаємо серед старших вікових груп.

²⁵ ANOVA у динаміці загалом: $p < 0,01$, $F = 20$. Розмір ефекту за Коеном (Cohen's d) з 2021 по 2023 рік = 1,17, з 2021 по 2024 рік = 1,01 для всіх вікових груп.

²⁶ ANOVA у динаміці для респондентів/-ок віком 18–35 років: $p < 0,01$, розмір ефекту за Коеном (Cohen's d) з 2021 по 2023 рік = 0,51. Схожі розміри ефекту спостерігаємо серед старших вікових груп.

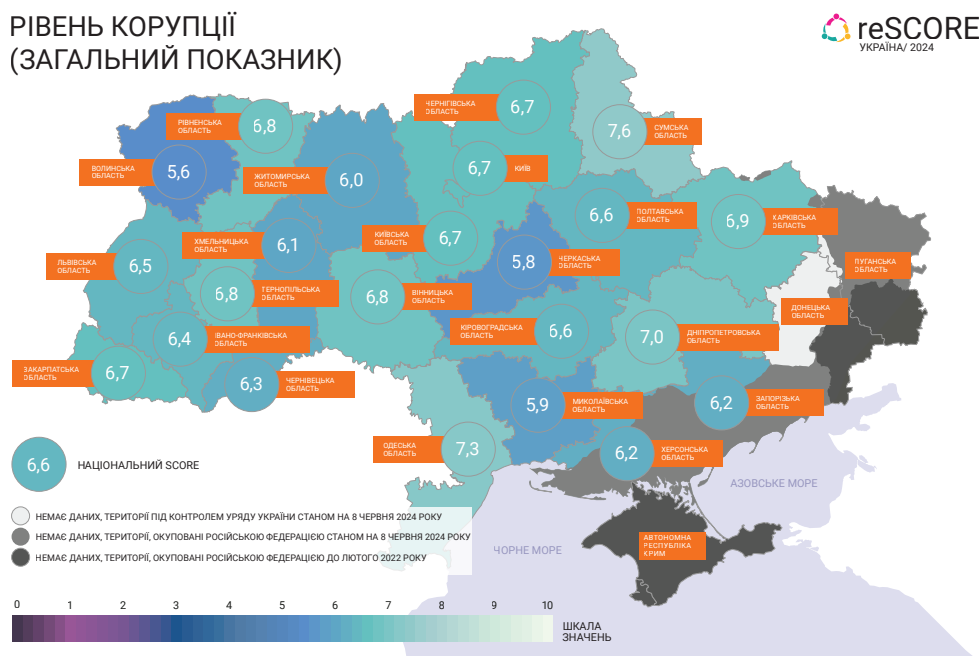
◆ **Таблиця 2.** Кореляції між довірою до органів влади й іншими індикаторами врядування за віковими групами: 2024: 18–24 роки (N = 769), 25–35 років (N = 1 851), 36–59 років (N = 3 424), 60 років і більше (N = 2 210). Усі коефіцієнти кореляції Пірсона є статистично значущими ($p < 0,05$). Кореляції нижче ніж $\pm 0,20$ вважають слабкими, між $\pm 0,20$ та $\pm 0,50$ — помірними, вище ніж $\pm 0,50$ — сильними.

	18–24 роки		25–35 років		36–59 років		60 років і більше	
	Довіра до центральных органів влади	Довіра до місцевих органів влади	Довіра до центральных органів влади	Довіра до місцевих органів влади	Довіра до центральных органів влади	Довіра до місцевих органів влади	Довіра до центральных органів влади	Довіра до місцевих органів влади
Підзвітність органів влади	0,37	0,40	0,41	0,46	0,39	0,48	0,38	0,46
Сприйняття системної корупції	-0,43	-0,39	-0,36	-0,36	-0,37	-0,36	-0,35	-0,35
Сприйняття дрібної корупції	-0,31	-0,32	-0,30	-0,37	-0,28	-0,30	-0,25	-0,29

Окрім вимірювання рівня довіри, важливо також зрозуміти, як вона пов’язана зі сприйняттям врядування, адже молодь — це наступне покоління відповідальних громадян, тож її впевненість в органах влади впливатиме на майбутню стабільність і розвиток України. Таблиця 2 ілюструє ці взаємозв’язки: респонденти/-ки молодого віку, які довіряють органам влади, також частіше демонструють позитивне сприйняття підзвітності влади — коефіцієнти кореляції коливаються від 0,37 до 0,46. Натомість довіра до органів влади має негативну кореляцію зі сприйняттям корупції: коефіцієнти варіюються від $-0,30$ до $-0,43$ як для системної, так і для дрібної корупції. Отже, молодь, яка має низький рівень довіри до органів влади, частіше вважає корупцію поширеним явищем. Це узагальнені закономірності, характерні також для старших респондентів/-ок (віком 36–59 років і 60+), де значення коефіцієнтів кореляції для індикатора підзвітності влади становлять від 0,38 до 0,48, а для «рівня корупції» — від $-0,25$ до $-0,37$.

Середній показник сприйняття рівня корупції серед молоді в Україні становить 6,6 з 10. Найвищі значення зафіксовані в Одеській (7,3) та Сумській (7,6) областях, найнижчі — у Черкаській (5,8) та Волинській (5,6).

- Рисунок 13. Теплова карта середніх значень індикатора «Рівень корупції» за шкалою від 0 до 10 за даними 2024 року. Вибірка молоді (18–35 років, N = 2 620).

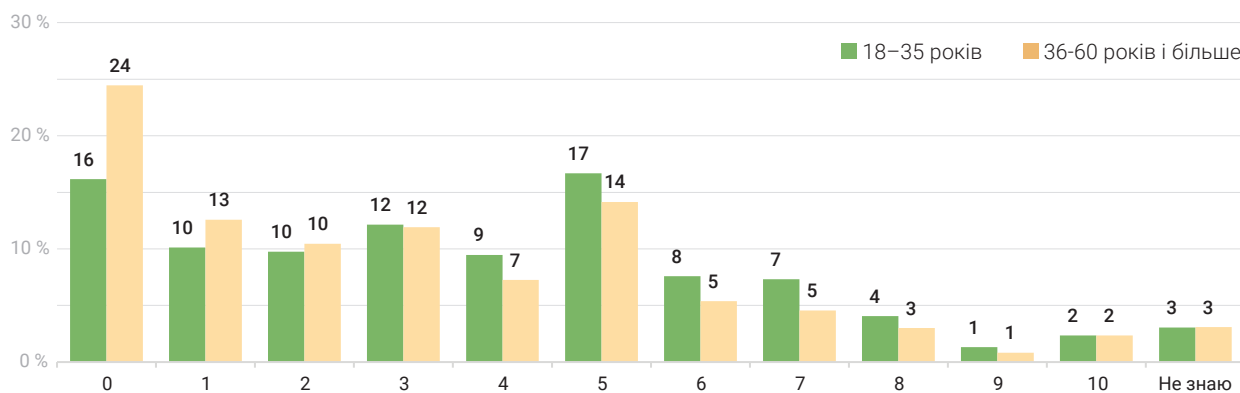

Формування довіри до інституцій також залежить від сприйняття підзвітності органів влади. Більшість респондентів/-ок молодого віку сприймають рівень підзвітності як низький: найбільша частка (17 %) оцінила підзвітність у 5 з 10, майже стільки ж (16 %) вважають, що органи влади є «абсолютно не підзвітними», що відповідає оцінці 0 (Рисунок 14). Понад 48 % молоді оцінили підзвітність у діапазоні від 0 до 4, тоді як лише 2 % вважають, що органи влади є повністю підзвітними (10). Старші респонденти/-ки (віком 36–59 років і 60 років і більше) демонструють ще більший рівень скептицизму: 24–26 % із них поставили оцінку «абсолютно не підзвітні» порівняно з 16 % серед молоді (18–35 років). Водночас менша частка старших респондентів/-ок надали оцінки в середньому діапазоні (5–7), що свідчить про схильність до критичного сприйняття влади порівняно з молоддю. Попри ці відмінності, сприйняття підзвітності органів влади залишається низьким у всіх вікових групах.

- Рисунок 14. Частота розподілу оцінок індикатора «Підзвітність органів влади»: 18–35 років, (N = 2 620), 36–60 років і більше (N = 5 634).

Підзвітність органів влади, 2024 рік

Респондентам було запропоновано оцінити органи влади в цілому та поставити їм оцінку від 0 до 10, де 0 означало «органи влади абсолютно не підзвітні», а 10 – «органи влади абсолютно підзвітні».

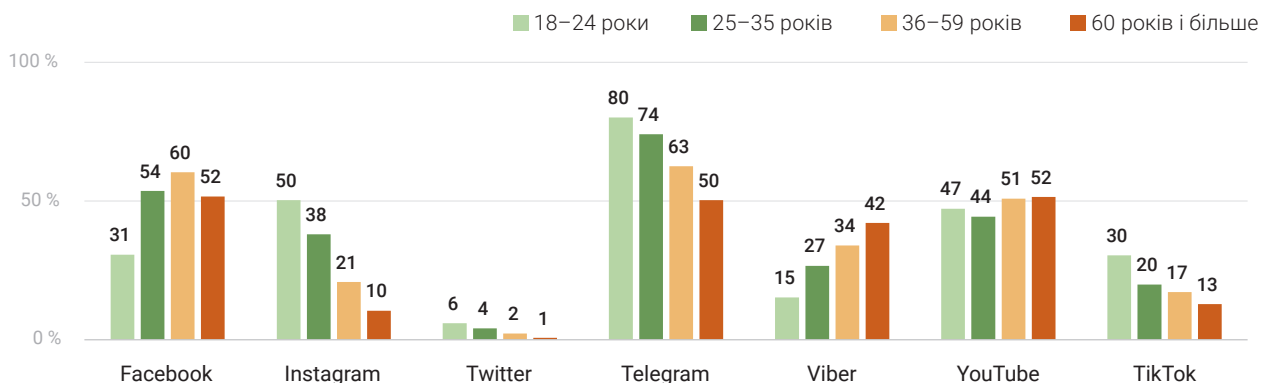
Довіра до медіа

2024 року молоді респонденти/-ки повідомили про відносно низький рівень довіри до телевізійних новин — лише 18 %, тоді як 39 % висловили довіру до контенту, який вони споживають у соціальних мережах. Це відображає загальну картину споживання медіа серед молоді, яка значно частіше для отримання новин і поточних подій покладається на онлайн-платформи²⁷. Натомість респонденти/-ки віком 60 років і більше виявили вищу довіру до телебачення (31 %) та дещо нижчу — до соціальних мереж (32 %), що свідчить про відмінності між поколіннями: як у рівні довіри, так і у способах споживання інформації.

80 % молоді віком 18–24 роки та 74 % віком 25–35 років повідомили, що використовують Telegram як основне джерело інформації про політичні події. Частота використання Telegram серед молоді значно вища, ніж серед старших вікових груп²⁸. Також серед респондентів/-ок віком 18–24 роки Instagram (50 %) та YouTube (47 %) є популярними каналами для отримання політичної інформації. Зокрема, використання Instagram серед цієї вікової групи суттєво перевищує показники інших вікових груп²⁹. Серед молоді віком 25–35 років Facebook (54 %) та YouTube (44 %) також залишаються серед основних платформ для інформування.

- **Рисунок 15.** Частота відповідей респондентів/-ок, які 2024 року вибрали ці соціальні мережі як джерело для відстеження політичних подій, за віковими групами: 18–24 роки (N = 769), 25–35 років (N = 1 851), 36–59 років (N = 3 424), 60 років і більше (N = 2 210).

Які три соціальні медіа ви використовуєте, щоб бути в курсі політичних подій?

Довіра до щоденних новин на телебаченні серед молоді різко знизилася з 35 % 2023 року до 18 % 2024 року, що свідчить про зростання недовіри до традиційних джерел інформації. Водночас довіра до контенту в соціальних мережах серед молодих респондентів/-ок також зменшилася: з 50 % 2023 року до 39 % 2024 року. Ці негативні тенденції спостерігаємо серед усіх вікових груп, що вказує на загальне зростання критичності громадян щодо джерел інформації.

27 ANOVA, $p < 0,01$, $F = 237$ між усіма трьома віковими групами. Значення ефекту за Коеном (Cohen's d) між респондентами/-ками віком 18–35 років і тими, кому 60 років і більше = 0,65.

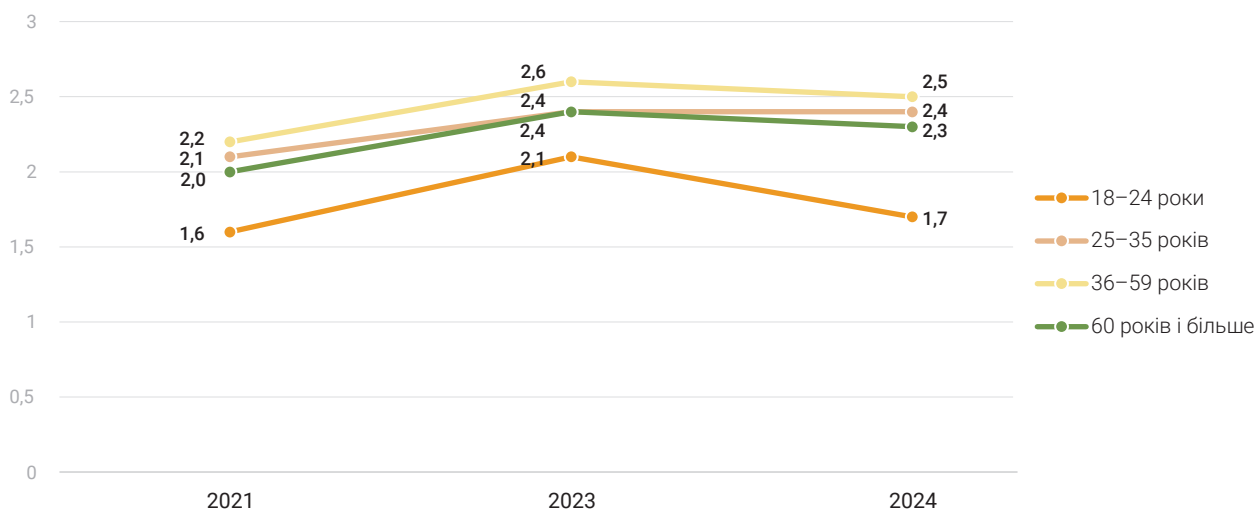
28 ANOVA, $p < 0,01$, $F = 622.55$. Значення ефекту за Коеном (Cohen's d) для осіб віком 18–24 роки порівняно з іншими віковими групами: 36–59 років — 0,46; 60 років і більше — 0,83; 25–35 років порівняно з тими, кому 60 років і більше — 0,55.

29 ANOVA, $p < 0,01$, $F = 1172.11$. Значення ефекту за Коеном (Cohen's d) для осіб віком 18–24 роки порівняно з іншими віковими групами: 36–59 років — 0,86; 60 років і більше — 1,46.

Громадянська активність

Дані SCORE свідчать, що рівень «Громадянської активності» серед молоді суттєво не відрізняється від рівня серед старших респондентів/-ок на всіх трьох часових зрізах (Рисунок 16). Водночас рівень громадянської активності серед молоді віком 18–24 роки 2024 року³⁰ був помітно нижчим: ця вікова група менше брала участь у виборах (Таблиця 3). Таблиця 3 демонструє: з 2021 по 2024 рік збільшилася частка осіб, які підписують петиції, а також беруть участь у волонтерстві та/або роблять грошові пожертви «часто» або «дуже часто». Наймолодша вікова група (18–24 роки) повідомила про зростання частоти підписання петицій на 6 в.п. На 9 в.п. також збільшилася участь у волонтерстві та/або наданні пожертв. Молодь віком 25–35 років продемонструвала трохи вищі показники: +12 в.п. для підписання петицій і +11 в.п. для волонтерства та/або пожертв. Загалом ці тенденції також простежуємо серед старших вікових груп, що вказує на загальне зростання залученості громадян. Отже, унаслідок повномасштабної війни молодь в Україні дедалі активніше залучена до волонтерської діяльності.

- Рисунок 16.** Середні бали за індикатором «Громадянська активність» за шкалою від 0 до 10 у 2021, 2023 та 2024 роках для різних вікових груп. Дані свідчать, що молодь віком 18–24 роки мала 2024 року значно нижчий показник порівняно з іншими віковими групами того ж року, що зумовлено нижчим рівнем участі в голосуванні на виборах.
 2021: 18–24 роки (N = 1 039), 25–35 років (N = 2 533), 36–59 років (N = 5 370), 60 років і більше (N = 3 540);
 2023: 18–24 роки (N = 688), 25–35 років (N = 1 497), 36–59 років (N = 2 567), 60 років і більше (N = 1 664);
 2024: 18–24 роки (N = 769), 25–35 років (N = 1 851), 36–59 років (N = 3 424), 60 років і більше (N = 2 210).

30 ANOVA для різниці між віковими групами молоді віком 18–24 та 25–35 років: $p < 0,01$, $F = 60,99$, розмір ефекту за Коеном (Cohen's d) = 0,48.

- ◆ **Таблиця 3.** Відсоток молодих людей, які відповіли, що вони «Часто» або «Дуже часто» беруть участь у різних формах громадянської активності. Останній стовпчик показує зміну з 2021 по 2024 рік.
 2021: 18–24 роки (N = 1 039), 25–35 років (N = 2 533);
 2023: 18–24 роки (N = 688), 25–35 років (N = 1 497);
 2024: 18–24 роки (N = 769), 25–35 років (N = 1 851).
 Позначення «N/A» вказує, що дані відсутні, оскільки пункт «Волонтерство для допомоги Збройним силам України» додали лише 2024 року.

Як часто ви?...		Зміна між 2021 та 2024		
% «Часто» + «Дуже часто»	Вікова група	2021	2023	2024
Відвідуєте засідання місцевих органів влади	18–24 роки	4 %	4 %	2 %
	25–35 років	4 %	3 %	2 %
Голосуєте на виборах	18–24 роки	50 %	33 %	24 %
	25–35 років	72 %	65 %	60 %
Підписуєте петиції	18–24 роки	10 %	20 %	15 %
	25–35 років	12 %	17 %	24 %
Берете участь у заходах, організованих громадськими організаціями	18–24 роки	8 %	10 %	8 %
	25–35 років	9 %	9 %	10 %
Працюєте на громадських засадах (як волонтер) або жертвуєте гроші	18–24 роки	9 %	21 %	17 %
	25–35 років	10 %	22 %	21 %
Берете участь у публічних демонстраціях на підтримку ідей, які ви поділяєте	18–24 роки	5 %	9 %	6 %
	25–35 років	5 %	7 %	7 %
Берете участь у заходах із благоустрою житла чи території	18–24 роки	8 %	9 %	9 %
	25–35 років	16 %	13 %	17 %
Пишете дописи та коментарі з соціальних, політичних або громадських питань у соцмережах	18–24 роки	8 %	14 %	9 %
	25–35 років	12 %	11 %	11 %
Займаєтесь волонтерством для допомоги Збройним силам України	18–24 роки	N/A	N/A	27 %
	25–35 років	N/A	N/A	29 %

У період з 2021 по 2023 рік спостерігаємо помітне зростання індикатора «Відчуття громадянського обов'язку»³¹, яке залишалося стабільним 2024 року в усіх вікових групах. Це свідчить: громадяни України, зокрема молодь, дедалі частіше відчувають особисту відповідальність і суб'єктність щодо майбутнього країни. На 10 в.п. зафіксоване зменшення частки респондентів/-ок серед молоді, які вважають: «Звичайні люди, як я, нічого не можуть змінити» й «Те, що відбувається в Україні — це не моя проблема», а також на 20 в.п. зменшення частки тих, хто вважає, що «Політика — це справа політиків» (Таблиця 4).

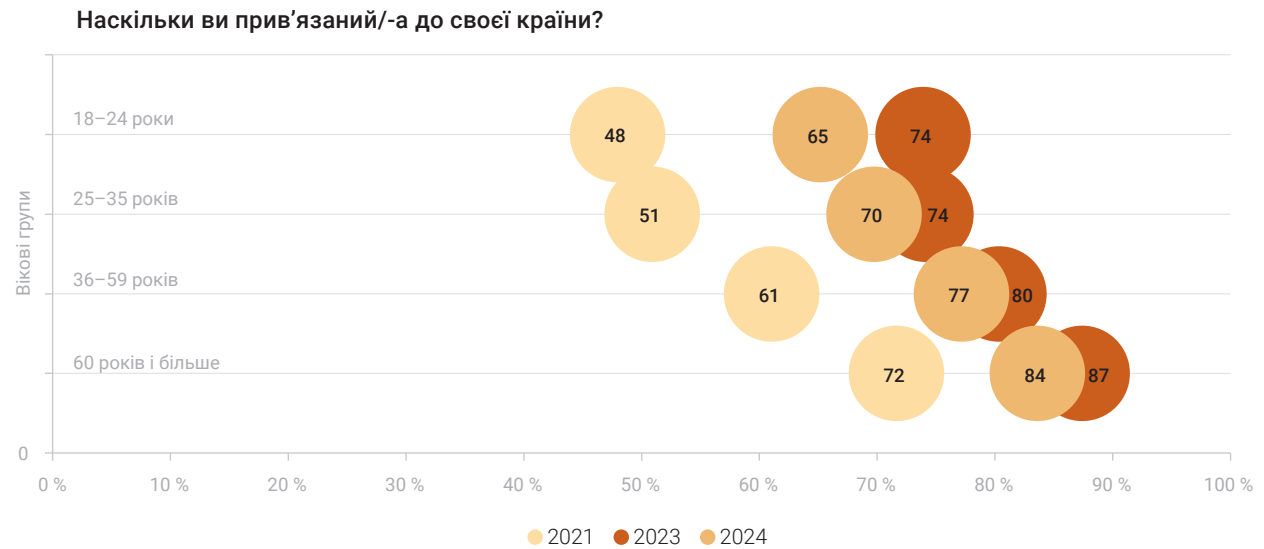
31 ANOVA для різниць у повній вибірці між 2021 та 2023 роками: $p < 0,01$, $F = 303,65$, розмір ефекту за Коеном (Cohen's d) = 0,41.

◆ **Таблиця 4.** Частота відповідей «Трохи схоже на мене» чи «Дуже схоже на мене» серед молоді 2021, 2023 та 2024 року. Останній стовпчик показує зменшення показників у період з 2021 по 2024 рік.
2021: 18–24 роки (N = 1 039), 25–35 років (N = 2 533);
2023: 18–24 роки (N = 688), 25–35 років (N = 1 497);
2024: 18–24 роки (N = 769), 25–35 років (N = 1 851).

Якою мірою наступні висловлювання характеризують вас?					
% «Трохи схоже на мене» + «Дуже схоже на мене»	Вікова група	2021	2023	2024	Зміна між 2021 та 2024
Я вважаю, що звичайні люди, такі як я, не зможуть нічого змінити в цій спільноті, навіть якщо спробують	18–24 роки	46 %	31 %	35 %	-10 в.п.
	25–35 років	49 %	37 %	38 %	-12 в.п.
Що станеться з Україною в майбутньому — це не моя проблема. Нехай інші турбуються про такі речі	18–24 роки	26 %	12 %	14 %	-12 в.п.
	25–35 років	26 %	14 %	16 %	-10 в.п.
Я вважаю, що політикою мають займатися політики; мені важко в цьому розібратися та якимось чином брати участь	18–24 роки	62 %	40 %	43 %	-19 в.п.
	25–35 років	61 %	41 %	40 %	-21 в.п.
Немає сенсу голосувати на виборах, мій голос нічого не значить	18–24 роки	30 %	18 %	28 %	-2 в.п.
	25–35 років	33 %	23 %	32 %	-1 в.п.

У період з 2021 по 2023 рік індикатор «Відчуття приналежності до країни» зростав серед усіх вікових груп (Рисунок 17). Частка молоді віком 18–24 роки, яка відчуває сильну прив’язаність до країни, зросла на 26 в.п. і на 23 в.п. серед респондентів/-ок віком 25–35 років. Станом на 2024 рік зафіксовано незначне загальне зниження цього показника, причому серед молоді віком 18–24 років — на 9 в.п. Така динаміка може свідчити, що ескалація війни сприяла посиленню почуття приналежності до України, а невелике зниження 2024 року відображає стабілізацію або нормалізацію цих рівнів. Найнижчі показники відчуття приналежності до країни зафіксовані в Закарпатській (7,0), Кіровоградській (7,1), Полтавській (7,3), Рівненській (7,5) і Вінницькій (7,6) областях порівняно з середнім у вибірці (8,2).

• **Рисунок 17.** Частота відповідей респондентів/-ок, які вибрали варіант «Дуже прив’язані» до країни 2021, 2023 та 2024 року серед різних вікових груп.
2021: 18–24 роки (N = 1 039), 25–35 років (N = 2 533), 36–59 років (N = 5 370), 60 років і більше (N = 3 540);
2023: 18–24 роки (N = 688), 25–35 років (N = 1 497), 36–59 років (N = 2 567), 60 років і більше (N = 1 664);
2024: 18–24 роки (N = 769), 25–35 років (N = 1 851), 36–59 років (N = 3 424), 60 років і більше (N = 2 210).

Соціальна інклюзія

Посилення соціальної згуртованості та інклюзії між різними групами в Україні ключове для формування стійкої соціальної структури, здатної забезпечити майбутнє країни. У цьому розділі представлені дані за індикаторами соціальної згуртованості, які демонструють тенденції у ставленні молоді до представників різних вразливих груп населення, зокрема ЛГБТКІ+, ромської спільноти та внутрішньо переміщених осіб. Підтримка інклюзії цих груп важлива, оскільки загалом у суспільстві спостерігається високий рівень нетерпимості до ЛГБТКІ+ та ромів — половина населення підтримує обмеження їхніх прав³². Дані свідчать, що рівень соціальної толерантності³³ серед молоді загалом схожий із рівнем соціальної толерантності серед старших респондентів/-ок: щонайменше щодо загального ставлення до вразливих груп населення³⁴. Однак, чоловіки віком 18–24 роки з кожним роком виявляють дедалі меншу толерантність до ЛГБТКІ+ порівняно з іншими віковими групами. 2021 року 33 % молодих чоловіків зазначили, що воліли б не мати ЛГБТКІ+ у своєму середовищі. 2023 року проти висловилися 44 %, а 2024 року — уже 53 %, що означає загальне зростання на 20 в.п. у період з 2021 по 2024 рік (Рисунок 18). Для порівняння: за цей самий період серед молодих людей чоловічої статі віком 25–35 років цей показник зріс лише на 6 в.п., тоді як серед молодих жінок зростання не перевищило 4 в.п. (Рисунок 19). Окрім гендерних відмінностей, молодь, яка проживає в містах, демонструє дещо вищий рівень толерантності, ніж жителі сільської місцевості: 50 % молоді віком 18–35 років у селах зазначають, що воліли б не мати ЛГБТКІ+ у своєму середовищі (порівняно з 39 % міських респондентів/-ок тієї ж вікової групи).

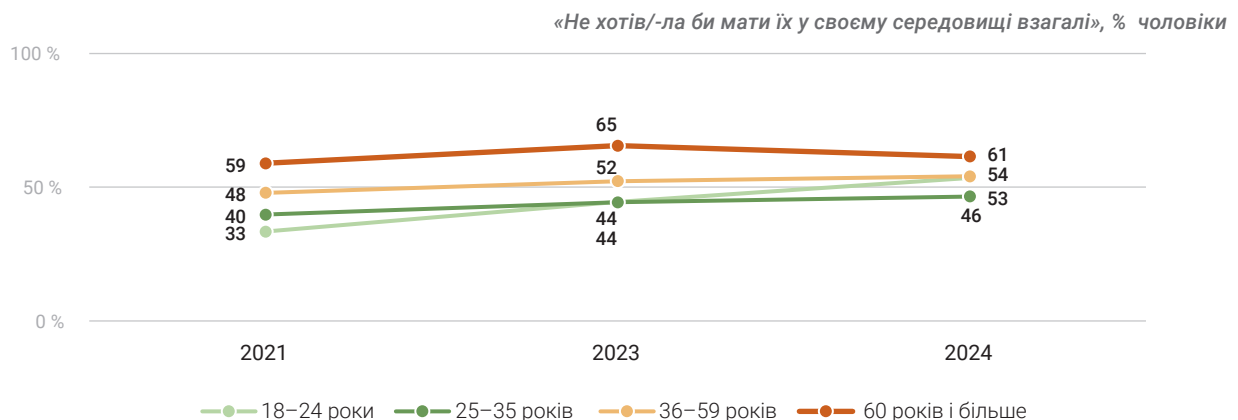
- Рисунок 18.** Частота відповідей щодо соціальної толерантності до ЛГБТКІ+ серед чоловіків-респондентів, які відповіли: «Не хотів би мати їх у своєму середовищі взагалі».

2021: 18–24 роки (N = 562), 25–35 років (N = 1 299), 36–59 років (N = 2 523), 60 років і більше (N = 1 260);

2023: 18–24 роки (N = 410), 25–35 років (N = 746), 36–59 років (N = 1 289), 60 років і більше (N = 600);

2024: 18–24 роки (N = 415), 25–35 років (N = 866), 36–59 років (N = 1 795), 60 років і більше (N = 845) .

Як ви ставитеся до ЛГБТКІ+?

32 ПРООН. 2024. Що українці знають і думають про права людини 2016–2023.

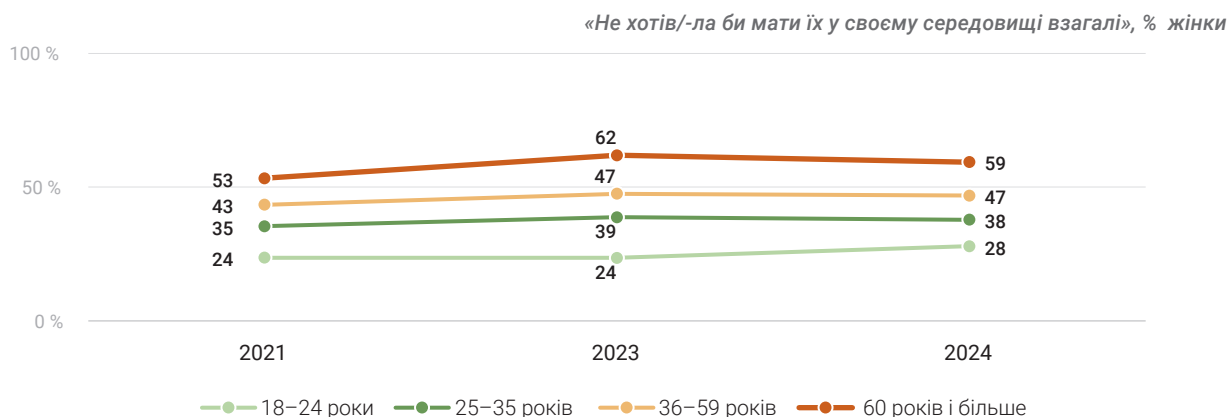
33 Індикатор «Соціальна толерантність» вимірює ставлення респондентів/-ок до вразливих груп населення, зокрема іммігрантів, мусульман, євреїв, ромів, ЛГБТКІ+, людей з іншим кольором шкіри, а також наркозалежних.

34 Середні значення шкали соціальної толерантності від 0 до 10 2024 року: 18–24 роки — 5,7; 25–35 років — 5,7; 36–59 років — 5,5; 60 років і більше — 5,0.

- **Рисунок 19.** Частота відповідей щодо соціальної толерантності до ЛГБТКІ+ серед жінок-респонденток, які відповіли: «Не хотіла б мати їх у своєму середовищі взагалі».

2021: 18–24 роки (N = 502), 25–35 років (N = 1 297), 36–59 років (N = 2 774), 60 років і більше (N = 2 265);
 2023: 18–24 роки (N = 297), 25–35 років (N = 732), 36–59 років (N = 1 278), 60 років і більше (N = 1 061);
 2024: 18–24 роки (N = 294), 25–35 років (N = 788), 36–59 років (N = 1 750), 60 років і більше (N = 1 502).

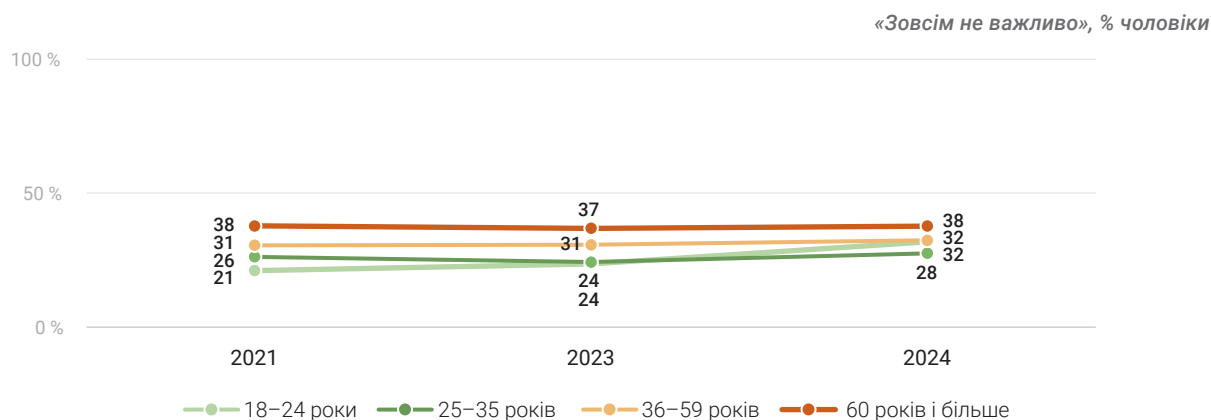
Як ви ставитеся до ЛГБТКІ+?

Молоді чоловіки віком 18–24 роки стають менш толерантними до свободи вираження сексуальної орієнтації та гендерної ідентичності, а також до права на шлюб для одностатевих пар. З 2021 по 2024 рік частка тих, хто вважає свободу самовираження в цих питаннях «Зовсім не важливою», зросла на 11 в.п. з 21 % до 32 % (Рисунок 20). Жодна інша вікова група серед чоловіків чи жінок не продемонструвала такого зростання (Рисунок 21). Серед молоді 18–35 років, яка проживає в сільській місцевості, 28 % поділяють цю думку, тоді як серед міських респондентів/-ок таких 25 %. Також зростає кількість молодих чоловіків 18–24 років, які вважають шлюб для одностатевих пар зовсім непотрібним: 43 % 2024 року проти 36 % 2023 року — збільшення на 7 в.п. (Рисунок 22). В інших вікових групах такого тренду не спостерігаємо. У сільській місцевості 44 % молоді 18–35 років виступають проти одностатевих шлюбів (порівняно з 37 % у містах).

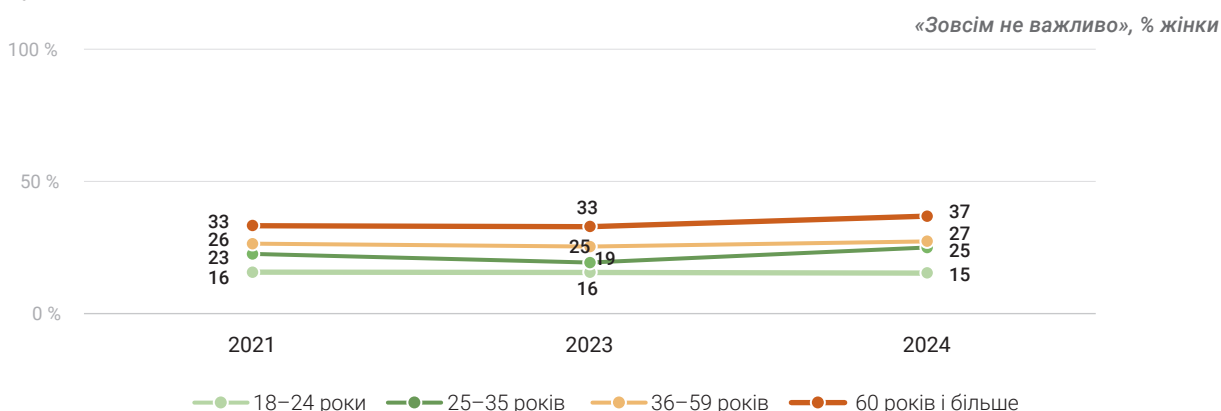
- **Рисунок 20.** Частота відповідей щодо свободи виражати свою сексуальну орієнтацію та гендерну ідентичність серед чоловіків-респондентів, які вибрали варіант: «Зовсім не важливо».
- 2021: 18–24 роки (N = 562), 25–35 років (N = 1 299), 36–59 років (N = 2 523), 60 років і більше (N = 1 260);
 2023: 18–24 роки (N = 410), 25–35 років (N = 746), 36–59 років (N = 1 289), 60 років і більше (N = 600);
 2024: 18–24 роки (N = 415), 25–35 років (N = 866), 36–59 років (N = 1 795), 60 років і більше (N = 845).

Наскільки важливою є свобода вираження своєї сексуальної орієнтації та гендерної ідентичності для суспільства?

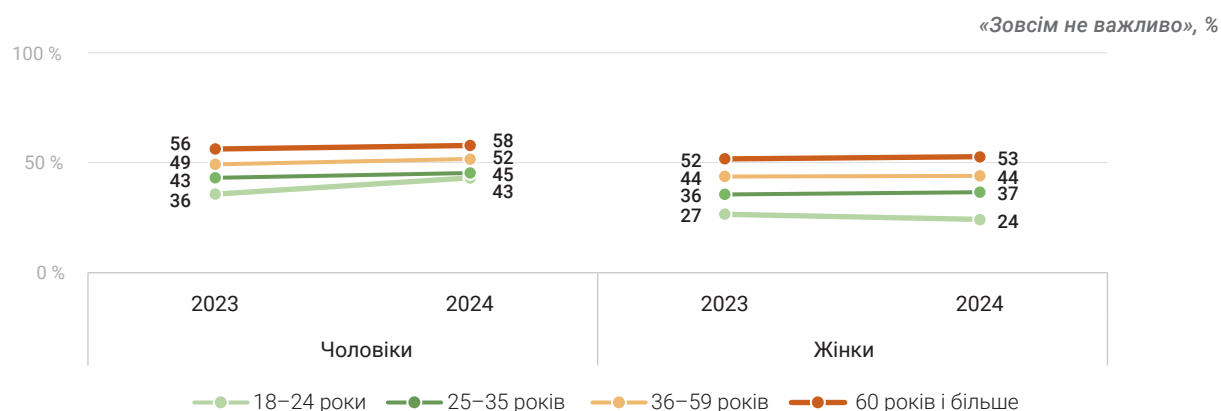
- Рисунок 21.** Частота відповідей щодо свободи виражати свою сексуальну орієнтацію та гендерну ідентичність серед жінок-респонденток, які вибрали варіант: «Зовсім не важливо».
 2021: 18–24 роки (N = 502), 25–35 років (N = 1 297), 36–59 років (N = 2 774), 60 років і більше (N = 2 265);
 2023: 18–24 роки (N = 297), 25–35 років (N = 732), 36–59 років (N = 1 278), 60 років і більше (N = 1 061);
 2024: 18–24 роки (N = 294), 25–35 років (N = 788), 36–59 років (N = 1 750), 60 років і більше (N = 1 502).

Наскільки важливою є свобода вираження своєї сексуальної орієнтації та гендерної ідентичності для суспільства?

- Рисунок 22.** Частота відповідей щодо права на шлюб для одностатевих пар респондентів/-ок, які вибрали варіант: «Зовсім не важливо».
 2021: 18–24 роки (N = 1 039), 25–35 років (N = 2 533), 36–59 років (N = 5 370), 60 років і більше (N = 3 540);
 2023: 18–24 роки (N = 688), 25–35 років (N = 1 497), 36–59 років (N = 2 567), 60 років і більше (N = 1 664);
 2024: 18–24 роки (N = 769), 25–35 років (N = 1 851), 36–59 років (N = 3 424), 60 років і більше (N = 2 210).

Наскільки важливо мати право на шлюб одностатевим парам?

Молодь віком 18–24 роки також демонструє зниження рівня толерантності до ромської спільноти. У період з 2021 по 2024 рік частка респондентів/-ок у цій віковій групі, які зазначили, що не хотіли б мати ромів у своєму середовищі, зросла на 9 в.п. — з 27 % 2021 року до 36 % 2024 року (Рисунок 23). Гендерних відмінностей у відповідях не спостерігаємо. Нетерпимість до ромів частіше фіксують серед молоді, яка проживає у сільській місцевості. Серед осіб віком 18–35 років 39 % респондентів/-ок у сільській місцевості зазначили, що не хотіли б мати їх у своїй спільноті (порівняно з 34 % міських респондентів/-ок цієї ж вікової групи). Також зафіксовані суттєві відмінності між областями. 2024 року середній національний показник за індикатором «Соціальна толерантність» до ромів становив 4,9 бала за шкалою від 0 до 10 (де 10 відповідає високій толерантності, а 0 — її повній відсутності). Водночас в окремих регіонах ці значення значно нижчі: в Івано-Франківській області — 2,4, Тернопільській області — 3,1, Вінницькій області — 3,4 (Рисунок 24).

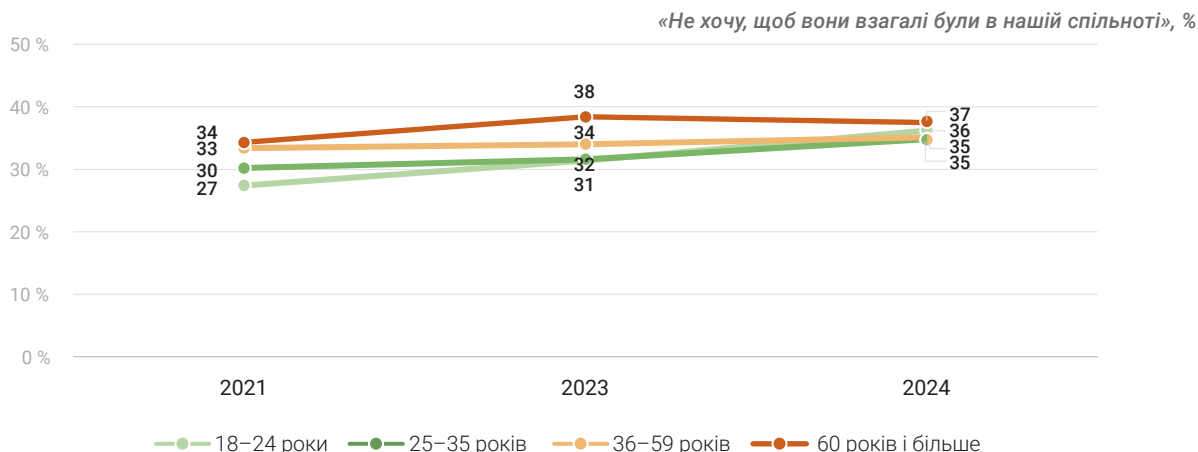
- Рисунок 23.** Частота відповідей респондентів/-ок, які у відповідь на запитання про своє ставлення до ромів зазначили: «Не хочу, щоб вони взагалі були в нашій спільноті».

2021: 18–24 роки (N = 1 039), 25–35 років (N = 2 533), 36–59 років (N = 5 370), 60 років і більше (N = 3 540);

2023: 18–24 роки (N = 688), 25–35 років (N = 1 497), 36–59 років (N = 2 567), 60 років і більше (N = 1 664);

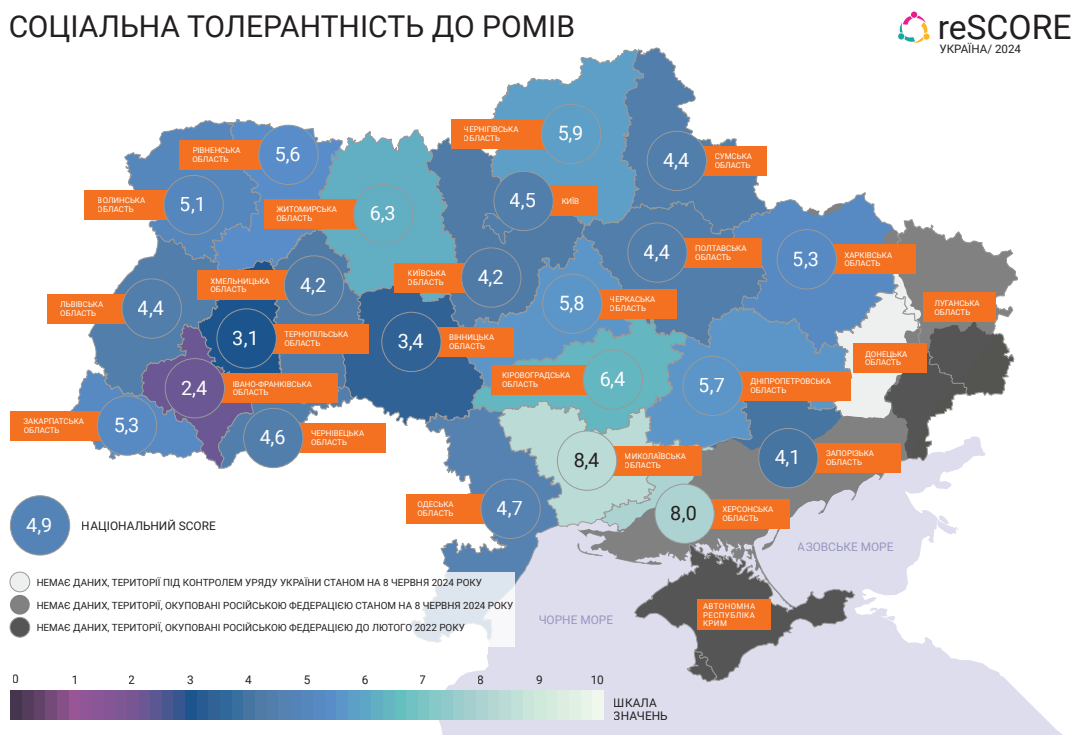
2024: 18–24 роки (N = 769), 25–35 років (N = 1 851), 36–59 років (N = 3 424), 60 років і більше (N = 2 210).

Як ви ставитеся до ромів?

- Рисунок 24.** Середнє значення індексу соціальної толерантності до ромів за шкалою від 0 до 10 на основі даних 2024 року, 18–35 років (N = 2 620).

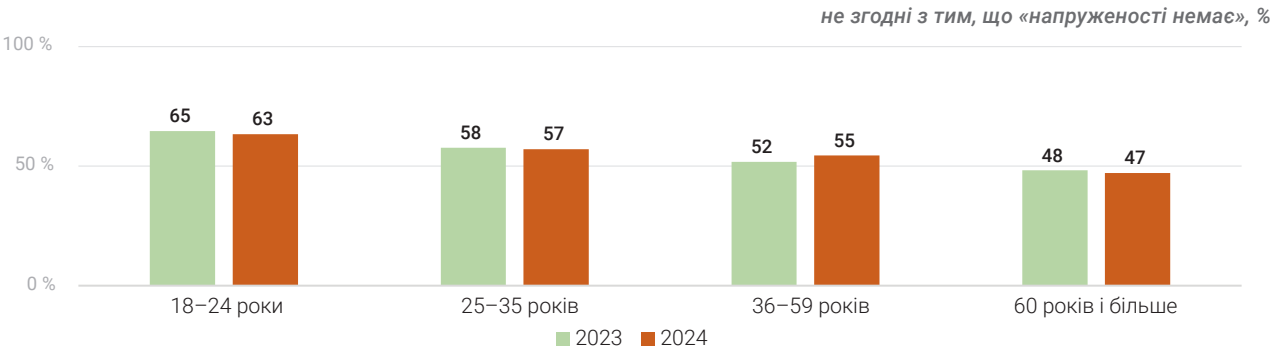
СОЦІАЛЬНА ТОЛЕРАНТНІСТЬ ДО РОМІВ

2024 року 63 % молоді віком 18–24 роки та 57 % молоді віком 25–35 років вважають, що у їхніх громадах є напруженість між внутрішньо переміщеними особами й місцевими жителями. Для порівняння: серед респондентів/-ок віком 36–59 років цей показник становить 55 %, а серед осіб віком 60 років і більше — 47 % (Рисунок 25). Ці дані збігаються з даними 2023 року. 2024 року більша частка молоді віком 18–35 років у містах повідомляє про наявність напруження (62 %) порівняно з молоддю у сільській місцевості (52 %).

- Рисунок 25.** Частота відповідей щодо джерел напруженості між ВПО та приймаючими громадами серед респондентів/-ок, які не погоджуються із твердженням: «Напруженості немає».
2023: 18–24 роки (N = 688), 25–35 років (N = 1 497), 36–59 років (N = 2 567), 60 років і більше (N = 1 664);
2024: 18–24 роки (N = 769), 25–35 років (N = 1 851), 36–59 років (N = 3 424), 60 років і більше (N = 2 210).

Які джерела напруженості між внутрішньо переміщеними особами та приймаючою громадою існують у населеному пункті, де ви зараз перебуваєте?

Дані в Таблиці 5 показують, що ВПО, особливо віком 18–24 роки, не лише частіше повідомляють про наявність напруженості, але й ідентифікують більше джерел для її виникнення. 30 % внутрішньо переміщених молодих людей віком 18–24 роки та 21 % віком 25–35 років зауважують напруження у зв’язку з доступом до базових товарів, працевлаштуванням і доходами. Також 30 % внутрішньо переміщених молодих людей віком 18–24 роки та 29 % віком 25–35 років убачають обмежену кількість житла джерелом конфліктів. Ці результати можуть свідчити про економічні труднощі, яких зазнає молодь, особливо якщо вони поєднуються з іншими факторами вразливості.

- Таблиця 5.** Частота відповідей щодо джерел напруженості: частка (%) молоді, яка відповіла «Так» на кожне з можливих джерел напруженості, за статусом ВПО. 2024: 18–24 роки (N = 769), 25–35 років (N = 1 851), 36–59 років (N = 3 424), 60 років і більше (N = 2 210).
Що з наведеного нижче є джерелом напруженості між ВПО та приймаючою громадою у вашому населеному пункті?

«Так», %

	18–24 роки			25–35 років			36–59 років			60 років і більше		
	ВПО	Особи, які повернулися	Особи, які не переміщувалися	ВПО	Особи, які повернулися	Особи, які не переміщувалися	ВПО	Особи, які повернулися	Особи, які не переміщувалися	ВПО	Особи, які повернулися	Особи, які не переміщувалися
Доступ до базових товарів, роботи та джерел доходу	30 %	21 %	19 %	21 %	16 %	12 %	21 %	14 %	12 %	4 %	10 %	10 %
Перевантаженість державних послуг	16 %	13 %	17 %	11 %	20 %	16 %	11 %	21 %	12 %	5 %	8 %	11 %
Житло та перенаселеність	30 %	19 %	18 %	29 %	25 %	15 %	27 %	19 %	11 %	10 %	13 %	10 %
Асоціальна або кримінальна поведінка	13 %	20 %	21 %	23 %	19 %	20 %	9 %	15 %	19 %	12 %	13 %	15 %
Політичні, культурні або мовні відмінності та стереотипи	24 %	21 %	18 %	20 %	17 %	17 %	19 %	18 %	14 %	17 %	14 %	12 %
Ухилення від мобілізації серед чоловіків	8 %	13 %	19 %	19 %	19 %	17 %	9 %	19 %	17 %	4 %	6 %	15 %

Додатки

Глосарій індикаторів

У таблиці нижче наведені пояснення індикаторів, згаданих у тексті. Кожен із них оцінювали за шкалою від 0 до 10 балів

Підзвітність влади	Наскільки респондент/-ка відчуває, що представники влади є підзвітними і їх можна притягти до відповідальності, а також що діяльність місцевої влади є ефективною та результативною.
Перешкоди для працевлаштування (загальний показник)	Наскільки значною перешкодою для працевлаштування респондента/-ки протягом наступних шести місяців могла би стати низка факторів (зокрема брак потрібних умінь і навичок, недостатня кількість робочих місць, надмірна завантаженість домашніми обов'язками тощо).
Перешкоди для працевлаштування: роботодавці ставляться до мене несправедливо	Наскільки значною перешкодою для працевлаштування респондента/-ки протягом наступних шести місяців могло би стати несправедливе ставлення з боку роботодавців.
Перешкоди для працевлаштування: у мене занадто багато домашніх обов'язків	Наскільки значною перешкодою для працевлаштування респондента/-ки протягом наступних шести місяців могла би стати надмірна завантаженість домашніми обов'язками.
Перешкоди для працевлаштування: мені бракує особистих зв'язків і соціальних контактів	Наскільки значною перешкодою для працевлаштування респондента/-ки протягом наступних шести місяців міг би стати брак особистих зв'язків і соціальних контактів.
Перешкоди для працевлаштування: мені бракує потрібних умінь, навичок	Наскільки значною перешкодою для працевлаштування респондента/-ки протягом наступних шести місяців міг би стати брак потрібних умінь і навичок.
Перешкоди для працевлаштування: недостатньо робочих місць	Наскільки значною перешкодою для працевлаштування респондента/-ки протягом наступних шести місяців могла би стати недостатня кількість робочих місць.
Перешкоди для відкриття бізнесу: відсутність стартового капіталу	Наскільки значною перешкодою для відкриття бізнесу, на думку респондента/-ки, є відсутність стартового капіталу.
Перешкоди для відкриття бізнесу (загальний показник)	Наскільки значною перешкодою для відкриття бізнесу, на думку респондента/-ки, є низка факторів (зокрема складні процедури та закони, брак потрібних навичок і досвіду, великі хабарі й відсутність стартового капіталу).
Перешкоди для відкриття бізнесу: складні процедури та закони	Наскільки значною перешкодою для відкриття бізнесу, на думку респондента/-ки, є складні процедури та закони.
Перешкоди для відкриття бізнесу: мені бракує потрібних навичок чи досвіду	Наскільки значною перешкодою для відкриття бізнесу, на думку респондента/-ки, є брак потрібних навичок чи досвіду.
Перешкоди для відкриття бізнесу: відсутність доступних кредитів від банків або економічних стимулів від уряду	Наскільки значною перешкодою для відкриття бізнесу, на думку респондента/-ки, є відсутність доступних кредитів від банків або економічних стимулів від уряду.
Перешкоди для відкриття бізнесу: відсутність особистих зв'язків, партнерів або мережі контактів	Наскільки значною перешкодою для відкриття бізнесу, на думку респондента/-ки, є відсутність особистих зв'язків, партнерів або мережі контактів.

Перешкоди для відкриття бізнесу: великі хабарі, які потрібно заплатити для відкриття бізнесу	Наскільки значною перешкодою для відкриття бізнесу, на думку респондента/-ки, є великі хабарі, які потрібно заплатити для відкриття бізнесу.
Віра у права людини	Наскільки важливими для українського суспільства респондент/-ка вважає низку прав людини та громадянина. До них належать, зокрема, свобода віросповідання, свобода вираження поглядів, право на мирні протести, свобода вираження своєї сексуальної орієнтації або гендерної ідентичності, право на аборт і право на шлюб для одностатевих пар.
Громадянська активність	Наскільки активно людина бере участь у формальних і неформальних громадських, суспільних і політичних справах, як-от голосування на виборах, відвідування заходів, організованих місцевою владою, волонтерство (зокрема для допомоги ЗСУ), участь у заходах для покращення району тощо.
Економічна безпека	Чи відчуває людина, що має стабільне джерело доходу; здатна забезпечити собі харчування й може покладатися на соціальні виплати в разі потреби; має достатньо грошей для оплати рахунків протягом наступного місяця; упевнена, що матиме роботу протягом наступного року; відчуває, що має достатньо заощаджень на 2–3 місяці в разі непередбачуваних обставин; фінансово може організувати собі дозвілля.
Можливості працевлаштування	Наскільки легко, на думку респондента/-ки, знайти роботу в її місці проживання.
Страх економічної нестабільності	Наскільки респондент/-ка очікує на різке зростання цін у найближчі пару років, готується до важких часів з огляду на стан економіки та вважає, що люди в його / її місці проживання менше інвестують у місцевий бізнес.
Рівень доходу	Рівень родинного доходу на підставі купівельної спроможності, де 0 означає, що в родині не вистачає грошей на їжу, а 10 — що вистачає на купівлю дорогих речей.
Наміри розпочати власну справу	Ступінь зацікавленості респондентів у започаткуванні власної справи протягом наступних 12 місяців.
Задоволеність місцем проживання	Рівень задоволеності своїм місцем проживання (у контексті роботи, дозвілля та виховання дітей).
Споживання інформації онлайн	Наскільки часто людина використовує онлайн-джерела, як-от соцмережі, для отримання інформації про останні події.
Рівень корупції (загальний показник)	Сприйняття рівня корупції, яке вимірюється частотою неформальних платежів у різних сферах.
Рівень дрібної корупції	Сприйняття рівня корупції, яке вимірюється частотою неформальних платежів лікарям, викладачам і співробітникам поліції.
Рівень системної корупції	Сприйняття рівня корупції, що вимірюється частотою неформальних платежів депутатам, суддям і представникам місцевих органів влади.
Відчуття приналежності до своєї країни	Рівень відчуття приналежності до своєї країни.
Відчуття громадянського обов'язку	Складений показник, який охоплює відчуття власного впливу й відчуття громадянської відповідальності. Наскільки людина відчувається відповідальною за майбутнє й добробут свого суспільства та країни, вважає, що звичайні люди можуть просувати зміни у своїх громадах, розбиратися та брати участь у політиці, а також вважає, що її голос на виборах має вплив.
Соціальна толерантність до ЛГБТКІ+	Рівень соціальної толерантності до ЛГБТКІ+ в контексті особистого спілкування та/або прийняття у громаді.
Соціальна толерантність до ромів	Рівень соціальної толерантності до ромів у контексті особистого спілкування та/або прийняття у громаді.

Соціальна толерантність (загальний показник)	Рівень соціальної толерантності до різних меншин і вразливих груп (наприклад, іммігрантів, ромів), а також географічних і лінгвістичних груп (люди з інших регіонів, російськомовні українці, україномовні українці) в контексті особистого спілкування та/або прийняття у громаді.
Джерела напруженості: доступ до базових товарів, роботи та джерел доходу	Чи відчуває людина, що доступ до предметів першої необхідності, робочих місць і джерел доходу сприяє напруженості у відносинах між внутрішньо переміщеними особами та місцевими громадами у її місці проживання.
Джерела напруженості: доступ до житла та перенаселеність	Чи відчуває людина, що доступ до житла та перенаселеність сприяють напруженості у відносинах між внутрішньо переміщеними особами та місцевими громадами у її місці проживання.
Джерела напруженості: асоціальна або кримінальна поведінка	Чи відчуває людина, що неприйнятна поведінка, яка суперечить суспільним нормам, або злочинна поведінка сприяє напруженості у відносинах між внутрішньо переміщеними особами та місцевими громадами у її місці проживання.
Джерела напруженості: ухилення від мобілізації серед чоловіків	Чи відчуває людина, що ухилення чоловіків від призову на військову службу сприяє напруженості у відносинах між внутрішньо переміщеними особами та місцевими громадами у її місці проживання.
Джерела напруженості: політичні, культурні чи мовні відмінності та стереотипи	Чи відчуває людина, що політичні, культурні чи мовні відмінності та стереотипи сприяють напруженості у відносинах між внутрішньо переміщеними особами та місцевими громадами у її місці проживання.
Джерела напруженості: перевантаженість державних послуг	Чи відчуває людина, що перевантаженість місць для надання й отримання державних послуг сприяє напруженості у відносинах між внутрішньо переміщеними особами та місцевими громадами у її місці проживання.
Довіра до судів	Рівень довіри до судів.
Довіра до центральних органів влади (загальний показник)	Складений показник довіри до центральних органів влади, який охоплює довіру до Президента, Верховної Ради, Кабінету Міністрів і судів.
Довіра до поліції	Рівень довіри до поліції.
Довіра до Кабінету Міністрів	Рівень довіри до Кабінету Міністрів.
Довіра до Президента	Рівень довіри до Президента.
Довіра до Верховної Ради	Рівень довіри до Верховної Ради.
Довіра до щоденних новин по телевізору	Рівень довіри до щоденних новин по телевізору.
Довіра до голови міста / села	Рівень довіри до голови міста / села.
Довіра до обласної державної адміністрації	Рівень довіри до обласної державної адміністрації (ОДА).
Довіра до місцевих органів влади (загальний показник)	Складений показник довіри до місцевих органів влади, який охоплює довіру до ОДА, голови військово-цивільної адміністрації (ВЦА), голови міста / села.
Довіра до місцевої адміністрації	Рівень довіри до сільської ради / міської адміністрації.
Довіра до громадських організацій	Рівень довіри до громадських організацій.
Довіра до інформації в соціальних мережах	Рівень довіри до інформації в соціальних мережах.
Довіра до Державної служби України з надзвичайних ситуацій	Рівень довіри до Державної служби України з надзвичайних ситуацій.
Довіра до української армії	Рівень довіри до Збройних сил України.

Методологія аналізу

ANOVA (дисперсійний аналіз)	Статистичний тест для визначення того, чи є середні показники двох або більше груп однаковими, або ж вони статистично значуще відрізняються. У цьому звіті про значущі відмінності повідомляється лише тоді, коли F виявляється більшим за 20 і/або розмір ефекту між двома групами є вищим за середній (Cohen's d > 0,4).
Кореляція	Міра статистично значущого зв'язку між двома змінними.
Теплова карта	Відображає середній бал індикатора в різних географічних областях, ілюструючи регіональні відмінності.

